Ecologia – o şansă pentru mileniul trei

NATURA

Nr. 06 (340) Iunie 2020

30 ani

Publicaţie de ecologie, turism şi cultură Director: Alecu Reniță

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii

Lucian Blaga

Sufletul Basarabiei emană lumină, căldură şi dragoste

Alecu RENIȚĂ, deputat în primul Parlament al R. Moldova, preşedintele Mişcării Ecologiste din Moldova, directorul revistei NATURA

– Domnule Alecu Reniță, la a 30-a aniversare de la apariția revistei NATURA, am vrea să știm cum apreciază chiar fondatorul ei rolul și locul acestei publicații în spațiul mediatic contemporan al R.Moldova.

Revista națională NATURA este unul dintre copiii frumoși ai Mișcării de Renaștere și Eliberare Națională din Basarabia. Certificatul ei de naștere a fost scris în zilele când Chișinăul inhala aerul libertății, iar mulțimile în mișcare și încrezătoare în victorie scandau în unison – Limbă, Alfabet, Tricolor! În codul genetic, în ADN-ul publicației, din prima clipă au intrat aspirațiile, luminile și încrederea moldovenilor în libertate și în reîntregirea neamului românesc. În acele timpuri de confruntări acerbe și revendicări fundamentale, ecologia devenise un cuvânt atât de nobil și încăpător, încât oricine avea curajul să se zbată pentru un drept furat intra în rândul luptătorilor pentru o cauză comună, trecând, mai întâi, botezul în cohorta neformală a verzilor. Din 1985, de la o prezență foarte modestă în spațiul public, ecologia a ajuns în scurt timp să fie sinonim cu natura, istoria, limba, neamul, cultura, arta etc. În multe gazete republicane și unionale rubrica „Ecologia sufletului" găzduia mărturii cutremurătoare și făcea furori de la Chișinău până la Moscova și Sahalin. Când a venit ziua să schițez programul editorial pentru încă nenăscuta publicație de mediu, conceptul de ecologie a sufletului, de salvare a ființei naționale s-a revărsat peste toate paginile și s-a așezat pentru totdeauna la temelia revistei NATURA. Educația ecologică cuprindea doar un segment dintr-un univers. Știu cu precizie că îmi propusesem ca sufletul Basarabiei să emane lumină, adevăr, căldură și dragoste din fiecare număr, iar acel strălucitor vers al lui Lucian Blaga – *eu nu strivesc corola de minuni a lumii* – să devină crezul tuturor celor care vor lucra sau vor scrie vreodată la NATURA.

– Vă mai amintiți cine v-a susținut ideea unei publicații de ecologie, turism și cultură, dar și cum a fost lansat primul număr al ei?

– Ideea lansării unei gazete sau reviste specializate de mediu o auzisem prin 1983, când publicistul și scriitorul Gheorghe Malarciuc reușise să creeze Secția ecologie în cadrul Uniunii Jurnaliștilor din Moldova. De câte ori trecea pe la „Literatura și Arta", dar o făcea des (unde activam la acea vreme), îmi spunea că noi, verzii, trebuie să avem gazeta noastră și dânsul o să mă ajute s-o facem cea mai bună din Moldova. Gheorghe Malarciuc nu numai că susținea, dar prin "87-88 mă convingea să lansăm cât mai repede NATURA. Sincer, în acele zile istorice, nu mă puteam rupe de la săptămânal, deoarece „Literatura și Arta" se transformase în tribuna Mișcării de Renaștere Națională și toată Moldova, dar și cenzura, stătea cu ochii pe materialele noastre, iar majoritatea absolută a articolelor bătăioase și mobilizatoare, treceau prin secția mea. Tirajul săptămânalului explodase de la 10 mii de exemplare la 260 de mii! În anul 1989 aproape că nu ieșeam din redacție – saci cu zeci de mii de semnături pentru limbă și alfabet ocupau birourile secției publicistică. În taină, convenisem cu Nicolae Dabija, Ion Vatamanu, Leonida Lari, Axentie Blanovschi și Vlad Pohilă să particip și la editarea unui alt săptămânal – „Glasul Națiunii". Ce timpuri, ce oameni de aur! Moldova fierbea, comitetul central turba. Cei mai valoroși scriitori, jurnaliști, cineaști, oameni de creație, intelectuali fraternizau între ei, unindu-se și transformându-se într-o singură ființă și într-o singură voce. Adeseori zorii de ziuă ne prindeau în redacție, între teancurile de scrisori, semnate de un număr tot mai mare de patrioți. După 31 august 1989, când limba română și alfabetul latin revenise acasă, am decis să-mi împart prea puținul timp și cu viitoarea publicație de mediu. Însă au început alegerile pentru „Sovietul Suprem" de la Moscova, apoi în cel de la Chișinău. Abia în ianuarie 1990, după câteva dezbateri principiale, definitivasem conceptul gazetei. Câțiva „verzi elitiști", cu titluri științifice, pledau insistent ca NATURA să devină o revistă academică. Am fost categoric împotrivă, fiindcă viziunea mea se axa pe *„ecologia sufletului, naturii și ființei naționale"*. Gheorghe Malarciuc și Grigore Vieru m-au susținut, ei fiind nașii de botez, salutând apariția publicației NATURA de pe prima pagină a primului număr. Chiar dacă la începutul anului 1990, aveam două sau trei numere scrise, nu le tipărisem la timp din cauza tipografiei. La începutul lui florar am văzut tipărită pe hârtie velină NATURA și am înfiat-o pe viață. Strălucea ca un zâmbet de copil adus de la maternitate. Pe 6 mai 1990, la „Podul de flori" aveam câteva exemplare, pe care le-am dăruit din suflet fraților de la Huși, Albița și Iași. Pe acel Pod al speranțelor și unității românești, între flori, bucurii și îmbrățișări, am serbat cu tot neamul, Ziua de naștere a publicației NATURA.

Continuare în pag. 8

La Șerpeni, Nistru-i ca un șarpe

9 mai a fost sărbătorit și în acest an cu surle și cu trâmbițe, iar în Chișinău - cu steaguri și claxoane de mașini – toate pe fundalul unei stări de urgență din care nu se mai înțelegea nimic. Pe mine personal mă dezgustă felul în care este marcată această sărbătoare la noi – nu atât evenimentul, pe care-l consider drept o foaie de turnesol în cazul istoriei noastre – cât mai degrabă bâlciul spart pe care îl organizează autoritățile, uitând comod de existența veteranilor în toate celelalte 364 zile ale anului. Cu cât mai puțini veterani rămân în viață de la an la an, cu atât bâlciul e mai grotesc și mai deșert.

Silvia URSUL

Așa că am grijă ca 9 mai să nu mă prindă prin Chișinău. De obicei o iau pe dealuri și admir frumusețea naturii alături de prieteni. Pentru mine, luna mai este făcută pentru a savura întinderea verde, fragedă și mișcătoare, ce inundă orice peisaj rural. În această ultimă lună a primăverii aproape toate colțișoarele respiră a proaspăt și freamătă de viață: un boboc de floare ce stă să se desfacă, un cuibușor de pasăre ascuns discret prin rămurele, un ochi de apă rămas de la ultima ploaie din care s-a adăpat un animal însetat – mereu sunt în căutare de aceste surprize mici care îmi îmbogățesc viața. Cel mai frumos moment al zilei este în zori, când răcoarea nopții se ridică ușor în văzduhul de culoarea mierii și păsările se grăbesc să salute Soarele ce pune în mișcare întreaga suflare a Pământului. E atâta poezie în orele acelea crude ale dimineții, e atât de seducătoare imaginea Naturii care se pregătește pentru o nouă zi, atât de multe coarde sensibile răsucește tabloul acesta al unei dimineți proaspete, încât statul acasă nu mai are nici o șansă: câștigă tălpile care nu-și găsesc astâmpărul…

O coincidență interesantă a decis să vizitez frumoasele locuri ale Șerpenilor cu puțin timp înainte de evenimentul de 9 mai. Acel dor de ducă, exacerbat după izolarea din carantină, m-a determinat să ajung în aceste părți în care nu fusesem încă, spre rușinea mea.

Așa se face că într-o zi răcoroasă am ajuns pe malul înalt și abrupt al Nistrului, de unde am avut posibilitatea să observ un peisaj de o frumusețe crudă: fluviul cu unduirile sale largi (aici la Șerpeni, meandrele Nistrului au una dintre cele mai mari curburi în partea de sud-est a republicii) și o pădure încântătoare ce se înălța de pe malul opus, îngustă, verde, proaspătă și dreaptă, aproape ca pădurile dese din Finlanda ce împrăștie răcoare. Locul părea abia-abia atins de primăvară: nuanțele de verde deschis se contopeau cu albastrul Nistrului și al cerului, iar covorul de iarbă de la picioarele mele parcă stătea încă pe gânduri: să treacă la verdele omniprezent sau să mai păstreze un pic din cenușiul tern al lunii martie? Arbuștii cu rădăcinile înfipte în peretele vertical al Nistrului își deschideau florile și frunzele, adăpostind de ochii lumii gălăgia imposibilă a păsărilor ce-și stabileau teritoriile în aceste tufișuri întinse: vrăbii, sfrâncioci, sticleți, presure, pitulici și cinteze.

De acolo de unde mă aflam, vedeam ca în palmă Nistrul unduindu-se ca un șarpe, iar dincolo de el, pământurile ce se întindeau mai departe spre est, acolo unde alte sate moldovenești își duc viața sub drapelul auto-proclamatei Republici Moldovenești Nistrene. *„Uite, acolo este Butor, iar mai încoace spre Nistru este India – periferia Butorului”*, îmi explică Alex, ghidul care m-a adus aici. Buneii și ambii părinți ai lui sunt din această localitate, iar el și-a petrecut verile copilăriei înotând în Nistru, de pe malul stâng. Din acest loc privim la satul care își vede de-ale lui, înconjurat de păduri și terenuri agricole, iar imaginea ne dă un sens de familiaritate plăcut – cu toții avem un sat drag pe care îl admirăm de undeva dintr-o culme de deal și pe care îl considerăm leagănul copilăriei noastre. După conflictul armat din 1992, Alex merge din ce în ce mai rar la baștina părinților: *„E un sentiment ciudat, e ca și cum trăiai în casa ta și treceai dintr-o cameră în alta când doreai, dar uite că după `92 vine cineva și spune că de aici încolo nu mai ai voie să intri în camera cutare, că-i a lui deja, tu trebuie să ceri voie de-acum încolo. Locul unde ți-ai trăit ieri copilăria a devenit azi locul unde ești privit ca intrus”* – trage concluziile Alex. Vorbele sale sunt luate de vânt și se așază peste peisajul seducător ce ni se așterne la picioare, adăugând o notă de amărăciune întregului tablou: primăvara renaște în fiecare an peste aceleași răni vechi ale Nistrului.

Dar o rană mai veche decât conflictul transnistrean este cea provocată de al doilea război mondial. Aici, la Șerpeni, s-au purtat lupte crâncene în august 1944, între armata germană și cea sovietică, soldate cu moartea a cel puțin 20 000 ostași din ambele tabere. Oare câți soldați au murit în acea zi cu tabloul amețitor al Nistrului în ochi și minte? Oare au fost gata să-și jertfească viața și frumusețea acelei zile de vară pe altarul războiului ce părea că nu se mai termină?

Pe locul acestei bătălii sângeroase s-a construit în anii 2004-2005 un complex memorial. Astăzi complexul arată impozant, fiind alcătuit din două valuri de pământ aranjate pe cerc, care simbolizează două părți beligerante. În centrul cercului, la intersecția a două axe perpendiculare, se află Focul veșnic, iar de jur-împrejur sunt plasate blocuri și plăci de granit cu inscripții comemorative. Răceala de piatră a locului era diluată de cântece vesele de păsări: prin tufișurile decorative de tuia se întreceau în cântece florinții și câneparii, adăugând nuanțe vii la granitul solemn, iar prin aleile atent îngrijite se luau la hartă graurii și vrăbiile care cuibăresc în orice colțișor al Republicii Moldova.

Cu toate acestea, frumusețea Nistrului în acest loc m-a impresionat mult mai tare decât complexul memorial care a fost ridicat – risc să spun - în scopuri politice. Aici, la Șerpeni, consider că Natura a oferit jertfelor războiului un altar mult mai frumos decât orice s-ar fi gândit omul să construiască pentru a glorifica latura militară a unui război iscat de oameni fără scrupule.

De jos, la capătul pantei ce coboară spre Nistru, întregul peisaj se vede cu totul altfel, mai palpabil și mai viu.

Pădurea transnistreană mustește de viață, cu plopi înalți și drepți care își mai trăiesc odată tinerețea, cu miros de scoarță și mușchi primăvăratic ce rămâne întipărit în simțuri chiar și după ce am plecat din acele locuri. Mai târziu am aflat că în această pădure se adăposteau fugarii din al doilea război mondial, iar 50 de ani mai târziu aici era casa celor care fugeau de urgia conflictului transnistrean.

În ziua aceea de început de mai, când natura pregătea scena pentru venirea strălucitoare a verii, pășunile erau deja pline de verdeață și stropite cu insule de romaniță printre care pășteau vitele oamenilor din sat.

Deasupra pământului peste care a curs atâta sânge, acum zboară acvile mici și ereți de stuf, iar ambele maluri ale Nistrului răsună de cântecul privighetorii, mierlei și al grangurelui. Poienițele alternează cu pâlcuri răcoroase de copaci, cu tufișuri de măceș abia înflorite - și printre toate acestea trece fluviul ca o panglică răsucită ce desenează insule și peninsule în drumul său către Marea Neagră.

Este tabloul unei frumuseți care se încăpățânează să mai dăinuie după atâtea traume și dezastre. O imagine a Raiului care rămâne printre noi în ciuda tuturor păcatelor de mediu pe care le facem: tăierea pădurilor riverane, evacuarea apelor uzate în Nistru, incendierea pajiștilor și alte infracțiuni comise de semenii noștri care nu au nicio conștiință ecologică sau socială.

Nu înțeleg de ce trebuie să sărbătorim an de an propaganda militaristă și un război care a adus suferință și moarte și să ignorăm comod soarta tragică a Nistrului din care ne hrănim cu toții. Câți dintre cei care ridică în slăvi Ziua Victoriei fac același lucru cu Ziua Nistrului (sărbătorită pe 29 mai)? Ce este mai important pentru poporul care suntem azi: răscolirea cenușii dintr-un trecut care ne-a adus asuprire, sau păstrarea unui mediu curat în care să trăim cu conștiința împăcată?

Vă las cu aceste întrebări, dragi cititori. Poate până la anul, până la noi sărbători de mai, găsim răspunsul și valorile care contează.

CONCURS SATELE MOLDOVEI

Dragi cititori, mulțumim că rămâneți fideli revistei NATURA și în aceste timpuri deloc ușoare. Nicoleta Rebeja, Natalia Luca din or.Ialoveni au identificat corect fotografia publicată la concurs în numărul din luna mai 2020. Este vorba despre localitatea Domulgeni din raionul Florești.

Concursul continuă! Recunoașteți din ce localitate este imaginea de mai sus?

Transmiteți răspunsul la redacție (prin e-mail), până la data de 10 iulie 2020. Premiul: o cană cu logo-ul NATURA (prin tragerea la sorți, din rândul celor care vor răspunde corect).

Consecinţa acţiunilor nechibzuite asupra mediului:

Virusul care circula printre animale a trecut la oameni

Un om sănătos într-un mediu curat – o zicală foarte veche, o cunoaştem cu toţii. Dar ne întrebăm, cum să ne menţinem sănătoşi dacă mediul nu este tocmai curat? Discutăm cu Ion Şalaru, director adjunct al Agenţiei Naţionale pentru Sănătate Publică, în cadrul unui program amplu dedicat Zilei Mondiale a Mediului 2020. Evenimentul a fost găzduit de Asociaţia Jurnaliştilor de Mediu şi Turism Ecologic, în parteneriat cu PNUD, Organizaţia Mondială a Sănătăţii, Platforma Naţională a Forumului Societăţii Civile din Parteneriatul Estic şi comunitatea de mediu.

Lilia Curchi în dialog cu Ion Şalaru, director adjunct al Agenţiei Naţionale pentru Sănătate Publică

- Dle Ion Şalaru, influenţează sau nu calitatea mediului sănătatea omului?

- Fără îndoială că influenţează. Totul este într-o interdependenţă. Ultimii doi-trei ani, Organizaţia Mondială a Sănătăţii (OMS) a pus în aplicare principiul – „O singură sănătate". Asta înseamnă că trei segmente formează un întreg: sănătatea omului, sănătatea animală şi sănătatea mediului. Omul este parte naturii, afectat de factorii de mediu. Cel mai mare impact asupra sănătăţii îl are aerul, atât cel înconjurător, cât şi cel interior. La nivel global aerul este considerat al doilea factor de risc după consumul de tutun. Anual decedează de consumul de tutun în jur de 8 milioane de persoane pe glob, iar din cauza aerului poluat – circa 7 milioane. Nu este o mare diferenţă. Mai sunt şi alte componente ale mediului care ne afectează sănătatea. Evident, omul contribuie la deteriorarea factorilor de mediu.

- Există un top care dintre factorii de mediu ne influenţează mai mult sau toţi ne influenţează la fel de grav, dacă vorbim de aer, apă sau poate sanitaţie?

- Dacă e să vorbim de un anumit top, începem cu aerul, care condiţionează circa 11-12% din morbiditate şi, în special, din decesele care se înregistrează, atât la nivel global, dar şi la nivel naţional. Practic, aceeaşi pondere. Urmează - apa şi sanitaţia - 6 la sută (datele OMS). Apa influenţează atât prin calitatea ei, dar şi prin lipsa ei, fiindcă în lipsa apei nu poţi organiza condiţii adecvate de igienă, iar igiena este foarte importantă..

Mediul, conform estimărilor OMS, ne influenţează sănătatea în proporţie de cel puţin 20 la sută. Această proporţie, desigur, poate să varieze de la o zonă geografică, de la o regiune la alta. Mai sunt şi alţi factori care influenţează, cum ar fi: comportamentali, socio-economici, condiţiile de trai, nivelul de sărăcie, sistemul de sănătate.

- Putem găsi o legătură dintre starea mediului şi apariţia COVID-19?

- COVID-19 a schimbat multe lucruri, ne-a influenţat viaţa, obiceiurile. Fiecare am simţit, nu doar pe durata stării excepţionale, dar şi pe durata stării de urgenţă în sănătate. Observăm că, spre regret, nu are loc o îmbunătăţire, încă nu am atins o stabilizare a situaţiei. COVID-ul a scos în evidenţă mai multe slăbiciuni. Influenţa activităţii omului a dus (cu referire la OMS) la schimbarea habitatelor pentru animale.

- Adică s-a intervenit în lanţul trofic?

- Am intervenit în modul de viaţă al animalelor şi este deja dovedit că a avut loc o transformare a acestui virus, care, iniţial, circula printre animale. Este un mod elocvent de demonstrare a impactului negativ al omului asupra habitatului animalelor. COVID şi-a luat startul în natură. Odată ce omul a devenit un factor de transmisie a COVID-ului, noi, de fapt, influenţăm starea de sănătate la nivel global. În general, circa 75 la sută din bolile infecţioase se transmit de la animal la om şi acest lucru ne demonstrează cu prisosinţă că impactul negativ în biodiversitate se răsfrânge, ulterior, negativ asupra stării de sănătate a populaţiei. Noi vedem cu câte probleme se combate COVD - o boală necunoscută, cu impact asupra tuturor sferelor economice, costurile enorme pe care le suportă sistemul de sănătate pentru a trata, a investiga, a urmări cazurile de boală.

Cât am stat acasă sau am lucrat la distanţă, am putut să reflectăm mai mult, să facem o reevaluare a rolului nostru în natură, să ne gândim cum noi putem evita deteriorarea naturii, deteriorarea mediului de viaţă.

- De multe ori se întâmplă, în discuţii cu cetăţenii, să aflăm că nu percep poluarea mediului. Dar oare faptul că nu simţim niciun miros înţepător presupune că aerul este curat? Ce fel de aer respirăm în satele, în oraşele noastre?

- Dacă în cazul apei avem posibilitatea să alegem sursa şi decidem de a bea sau nu, în cazul aerului, din păcate, nu avem această alegere. Deseori nu cunoaştem care este calitatea aerului. Actualmente, nu avem un sistem automatizat de control al calităţii aerului în oraşe. Avem doar un singur post de control automatizat funcţional deplin, care este amplasat pe teritoriul Serviciului Hidrometeorologic de Stat. Mai avem două posturi automatizate, dar ele sunt incomplete, nu avem toţi parametrii. Unul e localizat în oraşul Rezina, iar altul – în Leova. În rest, posturile sunt dotate insuficient şi nu ne permit să avem date relevante.

În Republica Moldova, populaţia urbană în localităţile mai mari este afectată preponderent de calitatea aerului înconjurător, iar populaţia rurală - de calitatea aerului interior. În mun. Chişinău avem depăşiri ale mediilor anuale la particule în suspensie - cei mai nocivi poluanţi pentru sănătate. Aceştia pot condiţiona bolile cardiovasculare, diabetul, bolile mentale, bolile respiratorii cronice, dar şi cancerul pulmonar. În localităţile rurale este o altă situaţie. 60 la sută din locuinţele la sate sunt cu încălzire cu combustibil solid - lemnul şi cărbunele, care sunt un factor substanţial care poluează aerul interior. Studiile efectuate de OMS şi publicate în 2019, cu referire la RM, denotă că anual mor până la 5400 de persoane din cauza aerului poluat, deci atât înconjurător, cât şi din locuinţe, iar speranţa medie de viaţă este redusă cu 5 ani din cauza calităţii aerului. În Republica Moldova, în mediu trăim cu cinci ani mai puţin din cauza calităţii aerului pe care-l avem.

- Dar ce putem spune despre calitatea apei în Republica Moldova?

- Într-un cuvânt - calitatea apei este îngrijorătoare, ca să nu zicem nesatisfăcătoare sau nesigură. Avem o discrepanţă foarte mare dintre mediul urban şi cel rural - cca de două ori este dezavantajată populaţia de la sate. O discrepanţă foarte mare avem sub aspect de sanitaţie – doar 13 la sută din populaţia de la sate - unul din cei mai scăzuţi indicatori de acces în regiunea europeană. Putem doar să ne comparăm cu ţările din fosta URSS. Aceste diferenţe condiţionează mai multe inechităţi. Populaţia rurală este mai vulnerabilă şi expusă mai multor riscuri pentru că nu are acces corespunzător la sisteme de apă şi sanitaţie.

COVID-19 a scos la iveală importanţa igienei - aceasta, însă, este condiţionată de apă şi sanitaţie. Recomandăm trei metode principale de prevenire a COVID-19. Prima: să menţinem distanţa socială – până la 2 metri. A doua: să respectăm igiena respiraţiei, să purtăm mască. A treia: să ne spălăm cât mai des pe mâini şi să ne igienizăm mâinile. Un lucru este cert - COVID-19 nu se transmite prin apă, nu suntem expuşi la niciun fel de risc la consumul apei potabile şi păstrarea regimului de dezinfecţie a apei până la COVID ne asigură o apă fără riscuri pentru consum.

Alimentaţia cu apă are suport politic, inclusiv la autorităţi, cât şi la populaţie. Sanitaţia, din păcate, nu are suport politic. Este o chestie pe care noi trebuie să o educăm în continuare la populaţie, dar şi la autorităţi căci este un lucru primordial şi prin acest fapt noi putem salva resurse, sănătate, vieţi.

- Ce putem face, noi cetăţenii, ca să fie mai calitativă apa pe care o consumăm, aerul pe care-l respirăm?

- Putem contribui prin o grijă mai mare faţă de factorii de mediu, în primul rând, printr-un consum mai mic, evitând risipa de produse, apa etc. Autorităţile locale pot contribui prin o mai bună planificare urbană, prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv de transport ecologic, prin reducerea poluării. Autorităţile publice centrale au rolul lor prin impunerea unor pârghii administrative, prin aplicarea unor politici care să stimuleze protejarea mediului, să descurajeze poluarea şi să avem o dezvoltare economică prietenoasă mediului. Tinerii pot contribui atât la transmiterea unui mesaj în familie, cât şi prin acţiuni de reducere a poluării mediului. Şi, în final, vedem un rol crescând al educaţiei şi al informaţiei.

- Dle Ion Şalaru, vă mulţumesc.

- Îndemn pe toţi la un comportament mai prietenos cu mediul.

Pentru conformitate,
Lilia CURCHI

Trei decenii în apărarea naturii

De-a lungul a trei decenii de activitate, revista NATURA a iniţiat, împreună cu Mişcarea Ecologistă din Moldova, o serie de campanii media, atrăgând atenţia autorităţilor şi a cetăţenilor asupra problemelor de mediu, au bătut clopotele privind atacurile asupra pădurilor, stâncilor milenare, rezervaţiilor şi ariilor protejate etc. Vă propunem o selecţie a câtorva campanii derulare în ultimii 30 de ani.

1990: S.O.S. Peştera „Emil Racoviţă"

Campanie dedicată salvării peşterii „Emil Racoviţă" derulată în anii 1990-2007. Pe parcursul anilor 1990-2003, la insistenţa Mişcării Ecologiste din Moldova şi a redacţiei revistei „Natura", problema peşterii „Emil Racoviţă" a fost abordată şi mediatizată, dar autorităţile nu au intervenit. La 1 mai 2004, Mişcarea Ecologistă din Moldova, revista „Natura", Asociaţia Jurnaliştilor de Mediu şi Turism Ecologic din Moldova (AJMTEM) ş. a. au vizitat pentru documentare cariera de la Criva unde au găsit un adevărat dezastru: 15 grote care se aflau în perimetrul carierei erau treptat distruse prin explozii, iar intrarea în peşteră într-un mod enigmatic a fost inundată, mare fiind probabilitatea ca şi galeriile de circa 70 km să fi fost umplute cu apă. Din mai 2004, salvarea peşterii „Emil Racoviţă" a devenit un scop al ecologiştilor de la Mişcarea Ecologistă din Moldova, de la revista „Natura", a altor organizaţii de mediu.

1994: Fondul forestier naţional

În mai 1994 Guvernul Sangheli, contrar legislaţiei în vigoare, transferă pădurile din componenţa Departamentului Protecţia Mediului Înconjurător în subordinea Ministerului Agriculturii. Atunci a început o campanie care durează până astăzi, cu diferite probleme, de la reîntoarcerea pădurilor în gestiunea autorităţii de mediu, la stoparea tăierilor ilicite a pădurilor, arendei forestiere cu scop de privatizare ilegală etc.

1995: Nu extragerii de petrol în Rezervaţia „Prutul de Jos"

Mişcarea Ecologistă din Moldova încă în anul 1995 a informat opinia publică naţională şi factorii de decizie despre impactul negativ asupra întregului ecosistem „Prutul de Jos" în cazul admiterii exploatării zăcămintelor de petrol şi gaze naturale din sud-vestul Republicii Moldova.

2000: Materialele radioactive nu vor trece prin Moldova

O campanie de presă iniţiată de revista Natura şi de Mişcarea Ecologistă din Moldova, susţinută de majoritatea organizaţiilor neguvernamentale de mediu din R. Moldova. Se intenţiona ratificarea Acordului de tranzitare a deşeurilor radioactive de la Centrala Nucleară din Kozlodui pe teritoriul RM pe o perioadă de cel puţin 20 de ani. După o largă presiune publică, Parlamentul a adoptat o poziţie clară - se interzice importul, transportul şi reexportul pe teritoriul R. Moldova al mărfurilor radioactive, cu excepţia celor care au destinaţie medicală. În consecinţă, ratificarea Acordului de tranzitare pe teritoriul R. Moldova a deşeurilor nu mai poate fi pusă vreodată în discuţie.

2000: „Toltrele Prutului", în pericol de dispariţie totală

În partea de nord-vest a R. Moldova, în bazinul râului Prut, se află un şir de monumente ale naturii cunoscute sub numele de „Toltrele Prutului", cu o vechime de 12-20 milioane de ani. O parte din aceste monumente sunt luate sub protecţia statului. Din păcate, nu toate. Actele de barbarism continuă nestingherit de decenii, răspunsul şi intervenţia autorităţilor fiind de scurtă durată, ca încurajare tacită pentru hoţii de piatră milenară.

2007: Ecologiştii împotriva liniei Cahul - Giurgiuleşti

În mai 2007, au fost inaugurare lucrările la calea ferată din lunca Prutului, parc natural protejat atât prin legislaţia Republicii Moldova, cât şi prin convenţiile RAMSAR şi ESPOO, la care suntem semnatari. Liderii ONG-urilor de mediu au solicitat să fie sistate toate lucrările de construcţie a tronsonului de cale ferată Giurgiuleşti - Cahul, până la obţinerea avizelor expertizei ecologice obşteşti. Proiectul de execuţie a fost elaborat „fără a se ţine cont de faptul că teritoriul alocat pentru construcţie se află sub protecţia Convenţiei RAMSAR privind zonele umede".

Acareturi distruse, copaci tăiaţi în nemijlocita apropiere a rezervaţiei, atitudine indiferentă din partea responsabililor – aceasta am găsit la ultima vizită în rezervaţia ştiinţifică "Prutul de Jos". De nenumărate ori revista "Natura" a scris despre pericolul ce planează asupra acestei bijuterii naturale.

2010: Introducerea orei ecologice

În contextul reformelor preconizate în educaţie şi modificării curriculumului şcolar a fost reluată campania privind introducerea predării cursului de ecologie în toate clasele instituţiilor preuniversitare ca o condiţie de bază pentru un învăţământ modern, european. Din păcate, până astăzi acest obiectiv nu este considerat prioritar. Aceasta deşi protecţia mediului înconjurător şi conservarea naturii reprezintă un test major pentru orice ţară cu aspiraţii europene, iar ecologia a fost şi va rămâne anticamera Uniunii Europene.

2016: Nu barajelor ucrainene pe Nistru

În data de 13 Iulie, 2016, Cabinetul de Miniştri al Ucrainei a aprobat „Programul de Dezvoltare a Hidrocentralelor în Ucraina până în anul 2026". Programul nu ia în considerare riscurile legate de siguranţa apei potabile, securitatea alimentară şi securitatea tehnologică de băut într-un climat în schimbare a deficitului de apă şi a secetei. Din anul 2017, o campanie amplă este desfăşurată cu privire la negocierile moldo-ucrainene pe subiectul Acordului de funcţionare a Complexului hidroelectric Nistrean şi construcţiei lanţului de hidrocentrale pe Nistru, în Ucraina.

Selecţie de Lilia CURCHI

Nistrul are nevoie de ajutorul cetățenilor și autorităților

Starea Nistrului și importanța protecției fluviului, impactul barajelor, al poluării și lipsei stațiilor de epurare, debitul mic al apei - sunt doar câteva aspecte relatate la conferința de presă „Nistrul în pericol”, desfășurată de Mișcarea Ecologistă din Moldova, la 31 mai 2020, cu ocazia Zilei Nistrului.

„Fluviul Nistru ne oferă gratis apă, pentru aproape 8 milioane de nistreni. De multe ori noi pierdem din vedere valoarea acestei resurse și considerăm că ne putem bate joc de ea. Cu toate acestea, indiferent de atitudinea noastră, fluviul, care este o fântână orizontală întinsă pe 1362 km, ne aduce apa zi de zi, iar noi uităm să ne exprimăm recunoștința. De Ziua Nistrului atenționăm, deopotrivă, cele 8 milioane care locuiesc în bazinul hidrografic al Nistrului, dar și autoritățile, de importanța responsabilității individuale și colective față de Nistru”, a menționat la deschiderea conferinței, Alecu Reniță, președintele MEM.

O problemă cu care se confruntă actualmente Nistrul este debitul mic al apei, ca urmare a activității complexului hidroenergetic de la Novodnestrovsk. Președintele MEM spune că Nistrul a pierdut orice capacitate naturală de a putea exista în tandem cu uriașul complex hidroenergetic, iar proiectul antiecologic demarat pe timpul Uniunii Sovietice, a sugrumat Nistrul. Ecologistul menționează că fără a fi respectat debitul minim de 130m³/s, Nistrul degradează și se transformă într-o mlaștină, ceea ce nu poate fi admis.

„Numai unind eforturile și acționând fără egoism național sau regional, numai cu o abordare comună, inclusiv o comisie moldo-ucraineană activă, vom putea să administrăm după principii europene întregul bazin hidrografic nistrean și să beneficiem în comun de apa Nistrului, într-un context uriaș - social, economic, agricol, turistic”, a remarcat Alecu Reniță.

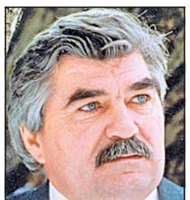
Nistru la Vadul lui Vodă. Foto: A.R.

Lipsa stațiilor de epurare a apei în orașele de pe Nistru este o altă chestiune abordată de Mișcarea Ecologistă în cadrul conferinței. De la Soroca, Valentina Jamba, președinta A.O. „Eco-Sor”, a menționat că, de 25 de ani, pe chestiunea stației de epurare de la Soroca s-au adunat kg de hârtie, cu care se face ping-pong între autoritățile locale și cei care diriguiesc republica și pun pe umerii APL o asemenea construcție costisitoare și de amploare. „La Soroca avem un grup activ și cerem necontenit răspuns de la autorități. Ne-au fost de ajutor seminarele livrate de MEM privind lobby și advocacy la nivel local. De Ziua Nistrului, la Soroca, organizăm un flash mob, scandând „Soroca vrea stație de epurare”, iar recipientele cu apă uzată din Nistru le vom duce în fața primăriei, iar când vom ajunge la Chișinău – în fața Guvernului. Nu putem crede justificările autorităților naționale și cerem să ne ajute să rezolvăm cât mai repede problema stației de epurare”, a spus Valentina Jamba, în cadrul conferinței de presă.

Conferința „Nistrul în pericol”, organizată de Mișcarea Ecologistă din Moldova, este parte a campaniei de sensibilizare a publicului cu privire la politicile de nivel național, decizii la nivel local și regional, probleme sensibile legate de protecția mediului în Republica Moldova, realizată în cadrul proiectului „Lobby și advocacy – pentru o guvernanță de mediu durabilă și democratică”, susținut de Programul de Granturi al Ambasadei Statelor Unite în Republica Moldova.

Crești, pădure, și te-ndească

Simpozion: probleme, soluții... rezolvări?

Ionel CĂPIȚĂ

Vrei-nu vrei, așa e: „Plouă, ninge, drumul nu stă!” Adică, și în perioada acestei nenorocite pandemii, viața merge înainte. Deci, nu-i cu barca, hai cu trenul, pentru că n-avem ce aștepta mană cerească, lăsând toate lucrurile în voia sorții, mai ales când apare o cât de mică posibilitate de a mișca întrucâtva carul din loc. Și e bine așa, nu? Au confirmat-o chiar zilele trecute participanții la Simpozionul științifico-practic „Asigurarea managementului forestier durabil prin implementarea tratamentelor silvice și promovarea regenerărilor naturale, a împăduririlor”, desfășurat la Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice din Chișinău, Rezervațiile Naturale „Codrii” și „Plaiul Fagului”, Întreprinderile pentru Silvicultură Strășeni și Călărași).

La lucrările acestui simpozion au participat reprezentanți ai Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, conducerea Academiei de Științe a Moldovei, cercetători, oameni de știință de la Grădina Botanică Națională (Institut) „Alexandru Ciubotaru”, de la Institutul de Zoologie, Institutul de Ecologie și Geografie, Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Agrară de Stat din Moldova, directorii entităților silvice subordonate (ICAS, ÎSC Strășeni, RN Codrii, RN Plaiul Fagului, ÎS Călărași), colaboratori ai Agenției „Moldsilva”. Și cu ce scop s-au întrunit de această dată? În primul rând, pentru a vedea starea la zi a lucrărilor de regenerare a pădurilor noastre și gradul de aplicare a tratamentelor silvice în fondul forestier gestionat de Agenția „Moldsilva”. Pe de altă parte, s-a urmărit scopul unei mai bune informări a membrilor comunității academice și științifice, a factorilor de decizie (din această republică) privind starea de lucruri în arboretele degradate, supuse procesului de regenerare, de asemenea să fie adus la cunoștința celor prezenți ce măsuri concrete și-a planificat Agenția „Moldsilva” (Director general Dumitru Cojocaru, inginer silvic-șef, Nicolae Munteanu) întru revizuirea stării de regenerare a tuturor pădurilor din fondul forestier de stat.

Anume problemele strigătoare la cer ale silviculturii noastre și necesitatea imperativă a rezolvării lor, „i-au scos din casă” pe toți acei care au participat „cu trup și suflet” la lucrările acestui simpozion. Printre aceste probleme sunt: degradarea continuă a ecosistemelor forestiere, fragmentarea habitatelor silvice; degradarea și diminuarea bonității stațiunilor forestiere; erodarea continuă a biodiversității forestiere etc., etc.

Firește, participanții, în alocuțiunile lor, de rând cu problemele enunțate, au propus și soluții întru dezvoltarea durabilă a acestui patrimoniu național. Printre acestea se numără:

– Consolidarea potențialului ecoprotectiv și bioproductiv al pădurilor naturale existente, care prevede stoparea degradării acestora, conservarea, regenerarea și reconstrucția ecosistemelor forestiere; conservarea biodiversității forestiere, prin ameliorarea metodelor și tehnicilor de îngrijire și gestionare a pădurilor, crearea coridoarelor de interconexiune între trupurile de pădure, reducerea presingului antropogen; extinderea suprafețelor acoperite cu vegetație forestieră, care prevede majorarea gradului de împădurire a teritoriului prin împădurirea a circa 130 mii ha ș.a.

Fără doar și poate, e un volum enorm de muncă, dar care se cere înfăptuit și în aceste condiții deloc ușoare. Însă experiența ultimilor ani, mai ales de când Agenția „Moldsilva” a fost trecută la autogestiune, ne arată că fără ajutorul substanțial necesar din partea statului, ar fi greu, chiar imposibil de mișcat carul din loc și a nu rămâne în continuare cu majoritatea problemelor existente, la care, cu siguranță, se vor adăuga și altele. Metode, strategii de dezvoltare durabilă a silviculturii moldave există, ceea ce mai lipsește însă pentru a schimba lucrurile „ca în Europa”, sunt, desigur, banii. Deocamdată, avem ceea ce avem: doar 10,2% din teritoriul republicii acoperit cu păduri (care fac parte din fondul silvic de stat), pe când România este acoperită cu păduri 30% din teritoriul ei. Iar la nivel european acest indice e de 33 la sută…

Vai, cine în lumea asta nu cunoaște ce înseamnă pădurea pentru om, pentru tot ce-i viu pe pământ? La noi, cum se vede, știu cât valorează acest patrimoniu doar oamenii de știință, doar cei ce stau de strajă pădurilor, doar cei cu suflet mare și fără bani în buzunare. Pe aceștia, nu pe alții, i-am văzut la 5 iunie curent, participând la acest simpozion, organizat de Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice din Chișinău, al cărui director e dr. Dumitru Galupa. Printre aceștia, am fost și eu.

Problemele de mediu nu au intrat în carantină

În preajma Zilei Mondiale a Mediului, relația oamenilor cu Natura, rolul autorităților și al cetățenilor în gestionarea problemelor de mediu, educația ecologică în schimbarea mentalităților colective și importanța mass-media în contextul comunicării și informării – devin semnificativ prioritare și urgente. Din acest motiv, Mișcarea Ecologistă din Moldova, împreună cu alte două organizații de mediu (Centrul Național de Mediu și Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic) au organizat o conferință de presă tematică cu genericul „Problemele de mediu nu au intrat în carantină”.

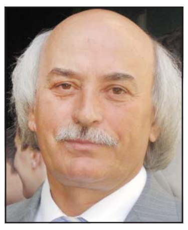
„Ziua Mediului este un prilej de a reveni la un șir de subiecte care au fost abordate pe parcursul timpului, dar care, din păcate, au rămas la fel de actuale, precum 30 de ani în urmă”, a menționat la deschiderea conferinței, **Alecu Reniță**, președintele MEM. Ecologistul a precizat că domeniul protecției mediului a fost perceput mereu drept un subiect marginal în spațiul public și în instituțiile de stat, iar abordarea dominantă de „a rezolva mai întâi alte probleme” a avut drept rezultate, printre altele, pierderea calității și fertilității solurilor, mărirea volumului de deșeuri sau degradarea catastrofală a rețelelor hidrografice.

Președintele MEM susține că un aspect esențial al acestor probleme este lipsa educației de mediu – un subiect pe care comunitatea locală de ecologiști îl aduce în atenția autorităților de mai bine de câteva decenii. *„Noi am făcut lobby, advocacy și demersuri ca educația ecologică să fie introdusă în programul școlar de toate nivelele. Subiectul este relevant pentru că ne confruntăm cu o mentalitate colectivă și abordare batjocoritoare față de mediu. Ne folosim și de această ocazie – Ziua Mondială a Mediului – ca să facem un apel către dl Igor Șarov, ministrul Educației, Culturii și Cercetării, pentru ca ora de educație ecologică să ajungă în manualele de învățământ. Toate celelalte materii școlare pălesc în comparație cu subiectul protecției mediului înconjurător – această problemă globală a secolului XXI”* – a subliniat Alecu Reniță.

Iuliana Cantaragiu, directoare adjunctă la Centrul Național de Mediu, a abordat problema instituțiilor guvernamentale. Potrivit expertei, schimbarea și îmbunătățirea calității mediului se bazează pe existența unor instituții puternice, fortificate, care înglobează specialiști în domeniu. *„Cred că cea mai mare eroare făcută în acest domeniu a fost reforma administrativă din 2017 – când Ministerul Agriculturii și Ministerul Mediului au fost comasate. Problema protecției mediului nu a fost niciodată o prioritate guvernamentală în cei 30 de ani, și nu este nici măcar acum după reformă. De aceea avem ape de suprafață extrem de poluate, avem cel mai mic grad de acoperire cu păduri din regiune și multe alte probleme care ne afectează mediul și sănătatea”* – a precizat Iuliana Cantaragiu. Ea susține că reforma nu s-a efectuat până la capăt, rezumându-se doar la comasarea celor două ministere: *„Nici astăzi instituțiile subordonate nu sunt reformate și sunt extrem de slabe – lipsește o viziune comună, deciziile se iau haotic, și din acest motiv lucrurile nu se mișcă.”*

Lilia Curchi, directoare executivă la Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic, a adăugat că jurnaliștii consideră că problemele de mediu în Republica Moldova rămân descrise doar pe hârtie, în diverse strategii și documente, iar jurnaliștii se conving de progresul foarte mic de rezolvare a acestora când solicită de la autorități informații relevante. *„Accesul la informația de mediu, pe care noi ne bazăm în activitatea de zi cu zi, este asigurat parțial sau cu deficiențe, deși acest drept este garantat de Convenția de la Aarhus, pe care a semnat-o și Republica Moldova. Deseori, suntem nevoiți să batem din ușă în ușă pentru a accesa informația”*, a precizat Lilia Curchi. Jurnalista a adăugat că deși există multe probleme de mediu care trebuie abordate, *„nu este dedicat spațiu de emisie la televiziunea sau radio public – o situație ce nu mai poate fi admisă pentru că cetățenii se informează pe larg din sursele mass-media. Această criză trebuie să ne pună pe gânduri – ce facem mai departe cu mediul înconjurător - în special, așteptăm răspuns de la autorități”*, a încheiat Lilia Curchi.

Conferința „**Problemele de mediu nu au intrat în carantină**”, organizată de Mișcarea Ecologistă din Moldova, este parte a campaniei de sensibilizare a publicului cu privire la politicile de nivel național, decizii la nivel local și regional, probleme sensibile legate de protecția mediului în Republica Moldova, realizată în cadrul proiectului „Lobby și advocacy – pentru o guvernanță de mediu durabilă și democratică”, susținut de Programul de Granturi al Ambasadei Statelor Unite în Republica Moldova.

Aurelian SILVESTRU

În fața alegerii

Răzmuiate de ape, mai multe dealuri au alunecat la vale, răscolind pământul și scoțând la suprafață vestigii ale unei lumi demult apuse. Un vârf de suliță pe care îl ridic din lut îmi amintește de strămoșii noștri geți care au locuit cândva aici și de la care ne-au rămas un șir întreg de mituri și legende.

Se spune că pe timpuri un trib de massageți s-a aciuat tocmai în vecinătatea Mării Caspice, unde a găsit condiții bune pentru păstorit. Locurile erau pustii, dar liniștite. De la un timp, însă, micul popor a simțit asupra sa privirea lacomă a unui suveran, pe nume Syrus, supranumit regele lumii. Acesta devenise rege al Persiei, după ce luase cu forța tronul bunicului său, pe care îl omorâse într-un război nedrept.

Pe atunci, massageții erau conduși de regina Tomis (sau Tomyris) care, după cum mărturisesc istoricii, i-a trimis lui Syrus următorul mesaj: „Mărite rege al perșilor! Știu că ți-ai pus în gând să dai năvală peste noi, de aceea te sfătuiesc să renunți la planurile tale. Domnește peste poporul tău și împacă-te cu gândul că peste al meu domnesc eu!”

Syrus știa că massageții nu erau bogați și nu avea ce lua de la ei, dar, în lungile sale expediții, se obișnuise ca toată lumea să-i stea la picioare și nu putea admite ca o regină oarecare să-l înfrunte cu atâta demnitate. Așa că, vrând să învingă cât mai repede, a recurs la următorul șiretlic...

După prima confruntare cu massageții a întins în tabăra sa o masă mare pentru ospăț, punând pe ea tot felul de bucate, dar mai cu seamă – un vin amestecat cu ierburi halucinogene. Apoi a lăsat în tabără trupele cele mai slabe și s-a retras. Curând, un detașament de massageți, condus de prințul moștenitor, a năvălit asupra taberei, a cucerit-o și, crezându-se în siguranță, a sărbătorit victoria la masa lui Syrus. Într-un târziu, turmentați de-a binelea, voinicii au adormit, iar, noaptea, persanii s-au întors în tabără și i-au făcut prizonieri.

Când a aflat că unicul ei fiu a nimerit în capcana lui Syrus, regina massageților i-a trimis încă un mesaj: „Mă adresez din nou cu vechea rugăminte, i-a vorbit ea prin gura trimisului său. Dă-mi fiul înapoi, părăsește țara mea și mulțumește-te cu biruințele pe care le-ai avut deja”.

Înfuriat, Syrus a strigat de pe tronul său:

- Nu voi pleca nicăieri de aici, până când nu voi nimici și ultimul dintre supușii ei!

Aflând că Syrus îl folosește ca momeală în negocierile cu mama sa, prințul moștenitor s-a sinucis. Vestea morții lui a umplut de jale poporul massaget. Și atunci, toți ca unul au pus mâna pe arme și s-au năpustit asupra armatei uriașe a lui Syrus. Erau mult mai puțini ca perșii și se părea că nu au nicio șansă de izbândă. Dar, în furia lor cumplită, știau că luptă pentru țară, împotriva unor agresori care veniseră să le-o calce în picioare și asta le-a înzecit puterile.

După o zi de luptă, armata persană a fost măcelărită. În mijlocul ei zăcea trupul lui Syrus. Regina massageților și-a adunat ostașii și le-a spus:

- Vedeți trupul desfigurat al acestui rege înfumurat? E ceea ce îi așteaptă pe toți împărații lumii care se cred prea mari pentru ca să-i respecte pe cei mici!

La scurtă vreme după moartea lui Syrus, imperiul persan s-a destrămat, iar cronicarii vremii au dat vina pentru acest dezastru pe nesăbuința suveranului.

Forța poporului nu constă atât în număr, cât în puterea spiritului ce îl ajută să rămână în picioare. În fața marilor primejdii, ca și în fața marilor puteri, există două feluri de a te comporta:

- unul, umilitor și rușinos, pe care îl acceptă doar cei ce merită să fie tratați ca niște robi;

- și altul, plin de demnitate și noblețe, pe care îl arată cei ce știu că Țara și Independența sunt sinonime absolute!

Onoarea se măsoară cu voința de a nu pune în cârcă altora propriile noastre responsabilități față de Patrie.

Dincolo de zid

Un oraș de ciment

Doina DABIJA

Liniște. S-a lăsat atâta liniște de parcă toată omenirea a dispărut într-o secundă. Și n-a mai rămas decât ea – Liniștea. Privești un oraș gol, un oraș plin de ciment, unde doar clădirile mai stau în picioare ca niște felinare stinse. Și doar ici-colo câte-un om, dar și acela cu ochii înspăimântați se ferește de tine ca de lepră. Frica s-a instalat în minte, în inimă și-n suflet ca o tumoare. Și orice gând care te sfătuie s-o înfrunți, îl împingi înapoi și-l refuzi, de parcă am vrea să nu gândim sau să oprim absolut toate gândurile. Așteptăm noaptea cu nerăbdare crezând că durerea nu știe să se adune și-n somn. Și numai lui – somnului, îi mai poate fi milă de tristețea ce-a pus stăpânire pe oameni. Numai acolo se pot împreuna toate visele lumii.

Și numai acolo ne putem întâlni, îmbrățișa, să ne ținem de mână și să ne bucurăm de râsetul copiilor noștri. Nu. Nu ăștia suntem noi! E timpul să nu mai lăsăm frica să ne muște de tâmple. Nici să evităm oglinda care ne privește. E timpul să lăsăm iarba să crească printre pietre. Și noi, să ne învingem pe noi și să ne amintim cine suntem!

Cum salvezi cu adevărat un pui de pasăre

Silvia URSUL

De la începutul lunii mai și până acum am primit numeroase apeluri și mesaje legate de pui de păsări găsiți la sol și considerați orfani. Situațiile de acest fel sunt normale – puii de păsări părăsesc cuibul, încearcă să zboare și mai cad pe jos. Evident, există și excepții, când din cauza furtunilor, incendiilor, tăierilor igienice de copaci sau reparațiilor din imobile puii au fost înstrăinați de părinți sau de cuib.

Însă în articolul de față vom vorbi despre restul situațiilor: cele în care oamenii găsesc pui perfect sănătoși, complet acoperiți de pene și capabili să se descurce singuri, dar aflați la sol din neputință de a da deocamdată din aripi. Cel mai des vom găsi pui de pițigoi, grauri, coțofene, ciori – specii care cuibăresc prin copaci în preajma oamenilor – dar uneori se pot întâlni și pui de bufnițe care stau prin iarbă și așteaptă părinții să vină să-i hrănească.

De multe ori, oamenii care au luat acasă acești pui și-au motivat gestul prin faptul că „puiul părea abandonat”, „erau pisici prin preajmă”, „a bătut vântul și el a căzut de la înălțime”. În astfel de cazuri noi insistăm ca puiul să fie ridicat și amplasat undeva în siguranță (putem să îi confecționăm un cuib improvizat din ce găsim în jur) și apoi monitorizat timp de o oră-două pentru a vedea dacă restabilește comunicarea cu părinții sau dacă există pericole ce îi amenință siguranța. Recomandăm preluarea puiului doar în cazul în care acesta e rănit, are traume vizibile, a fost atacat sau e evident că a rămas orfan.

Mulți oameni nu înțeleg pe deplin imensa responsabilitate pe care și-o asumă aducând acasă un pui de pasăre sălbatică. Acesta trebuie hrănit foarte des (în funcție de vârsta pe care o are, intervalul de hrănire variază de la 15 până la 60 minute), iar alimentația corectă este crucială pentru supraviețuirea acestuia. Este absolut interzisă hrănirea puiului cu pâine, cereale, carne fiartă sau brânză de vaci – așa cum am aflat din diverse grupuri de Facebook. Toți puii de păsări sălbatice au nevoie de proteine de origine animală, și în cazul majorității sunt potrivite diverse insecte – nu toate, însă părinții puilor știu foarte bine ce hrană să aducă la cuib. O alimentație incorectă înseamnă în primul rând pene și oase bolnăvicioase și deci șanse minime de supraviețuire ca adult. De asemenea, este interzisă forțarea puiului să bea apă: aceasta poate pătrunde în plămâni și provoacă sufocarea animalului (procentul de apă de care are nevoie un pui se conține în mâncarea oferită acestuia).

De asemenea, un aspect pe care mulți nu îl menționează deloc este atașarea puiului de omul care l-a îngrijit – sună drăguț și emoționant pentru noi, dar pentru viitorul adult de pasăre care trebuie eliberat în natură și reintegrat printre semenii lui nu e deloc plăcut. Acesta riscă să nu-și recunoască semenii din aceeași specie, să nu poată interacționa cu ei sau să nu fie în stare să parcurgă cap-coadă un ritual de împerechere din cauza că îi lipsesc abilități sociale pe care în mod normal le învață de la părinți.

Sfrâncioc roșiatic. Foto: V. Ajder

Dacă am luat acasă puiul de pasăre din diverse motive (de exemplu, era furtună, sau afară se însera), e nevoie să îl ținem izolat, într-o cutie întunecoasă, cu un prosop de hârtie sub el (nu textil, căci își poate încâlci ghearele) și eventual cu o sticlă de apă caldă alături, în caz că nu se poate încălzi de unul singur. Puiul trebuie ținut departe de orice agitație domestică: privirile, atingerile, deranjul constant îi produc o stare de stres uriașă pe care puiul nu știe cum să o depășească. Din acest motiv, nu trebuie să permiteți accesul copiilor curioși sau a animalelor domestice în preajma puiului.

Puiul trebuie întors acolo de unde a fost luat cât mai repede posibil, de exemplu, a doua zi dimineața sau după ce furtuna a trecut. El trebuie redat părinților, pentru că doar aceștia îl pot îngriji cum se cuvine. Putem apela la un medic veterinar sau specialist de reabilitare numai în cazul în care puiul este rănit.

Urmând aceste sfaturi, veți avea posibilitatea mult mai mare să ajutați cu adevărat un pui de pasăre, fără a-i periclita dezvoltarea.

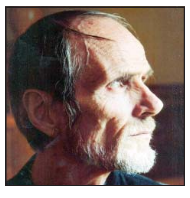

Botgros (juvenil). Foto: V. Ajder

Firul ierbii

La capătul lațului...

Ion BRADU

Am întâlnit-o într-o primăvară de martie, stătea singuratică pe un ciot din curtea liceului și citea. Scurta ei roșie și bereta violacee, trasă adânc peste cap, contrastau puternic cu peisajul șters al grădinii. Din când în când se ridica și făcea, ca să se încălzească, câte un cerc larg în jurul stadionului. Apoi iarăși se așeza și citea, luptând cu vântul care-i smucea furios cartea din mâini.

Într-o zi am numărat peste douăzeci de asemenea cercuri. Atunci, se pare, am îndrăznit: „Ce autor citiți?”. „Este un manual, învăț engleza, - mi-a mărturisit ea, - fiica mea-i la Londra...” „Vă-nțeleg , - i-am zis, - am și eu o fiică la Londra. Doar că pentru mine e prea târziu... Călătoriile mele au luat sfârșit.” Așa am început să ne spunem poveștile noastre de viață, cu o încredere și empatie reciprocă, izbucnite spontan. Fără măcar să ne știm numele. În momentul când am ajuns la controversatele pregătiri de nuntă ale Anei, interlocutoarea mea a dispărut. N-am mai văzut-o, posibil că vreo câteva toamne , timp în care curtea liceului tânjind după ea, s-a urâțit și mai mult.

Și iată că mai alaltăieri, pe timpul ciclonului de la început de vară, când tocmai mi-o închipuiam într-o stație de metrou din Londra sau de mână cu fiica sa, la Madame Tussauds, deodată a reapărut. Așezată pe aceeași cioată. Echipată cu aceeași scurtă roșie și beretă. Cu același vânt din față. Ca o garanție că toate lucrurile stau trainic pe loc. Doar că rafalele ciclonului îi rupeau din mână o altă carte, „Capătul Lațului” de Joseph Conrad, celebrul explorator și marele scriitor britanic. Iar curtea liceului era cu desăvârșire pustie.

Pandemia ne-a pus față în față. „Dumnezeule, credeam că sunteți în Anglia!?„Ei, nu! - mi-a răspuns, pe jumătate vinovată, pe altă jumătate curioasă. Dar nunta, ce s-a întâmplat cu nunta?” Părea, cel puțin așa am fost tentat să cred, că în lunga ei absență doar la asta s-a gândit. Tăcut i-am întins de departe mobilul și mi-am mutat privirile peste curtea sură și tăcută. Lung a privit filmările de la nunta Anei. O dată. De zeci de ori. Cu meticulozitatea și perseverența unei femei care în câțiva ani a învățat engleza de una singură, doar cu cartea unui clasic, pentru ca într-un sfârșit să zică scurt: „Frumoasă!” „Toate miresele sunt frumoase!” - am replicat. „Greșești, este o frumusețe fericită!, a prins deodată să mă tutuiască. – Nu toate miresele pe lumea asta sunt și fericite.”

Apoi s-a ridicat și-a plecat, îndepărtându-se, ca ultima corabie, condusă de căpitanul Whalley, nemuritorul personaj închipuit de Joseph Conrad, pe învolburatele mări ale vechiului Regat. Iar eu am rămas descumpănit să mă întreb: nu cumva în această ultimă replică a ei se ascunde naufragiul unui ideal de viață? Nu asta am vrut noi: să avem copii fericiți? Nu pentru asta ne-am jertfit? Și atunci de ce ni-i frică de el, mai să nu-l pronunțăm, de ce nu-l trăim, până la ultima fibră, de parcă la prima atingere ar trebui să murim.

Libertatea fără morală

Silvia STRĂTILĂ

Condiţiile de dezvoltare intelectuală pe care le are astăzi un tânăr sunt nemărginite. Dorinţă şi bani să fie. De fapt, lipsa banilor nu încurcă dorinţa de a învăţa, însă această opinie proprie şi cred nu lipsită de obiectivitate, fiindcă are destule argumente, nu va fi susţinută de cei care cred mai mult în puterea banului decât în rolul învăţăturii. Convingerea mea că la baza cunoaşterii şi creşterii intelectuale nu trebuie să fie banul, ci dragostea de carte, deprinderi de muncă intelectuală, poate chiar (eu l-aş exclude pe acest „poate") autodidacticismul, educaţia (creştină), în primul rând, din familie, se sprijină pe mai multe temeiuri raţionale. Primul argument este un temei real că generaţia de aur a României interbelice - de la Constantin Noica, Emil Cioran şi Alexandru Paleologu până la Nicolae Steinhardt, Monica Lovinescu sau Virgil Ierunca – mai este un reper de inteligenţă pentru secolul al XXI-lea. Cultura în Basarabia postbelică şi-a păstrat echilibrul datorită generaţiei lui Grigore Vieru, care era formată din tineri, descendenţi din familii modeste, chiar sărace, veniţi la Chişinău să înveţe. Se desprindeau din robia pământului, dar au devenit domni ai cărţii cu marea dorinţă să obţină facultăţi intelectuale. Modelul generaţiei şaizeciste a avut probabil o influenţă asupra generaţiei „Ochiului al treilea" de la Nicolae Dabija, Leonida Lari, Arcadie Suceveanu, Vasile Romanciuc până la Nicolae Popa, Irina Nechit, Emilian Galaicu-Păun. Chişinăul postbelic, rusificat până în măduva oaselor, ostil valorilor naţionale, supus unui regim auster nu îi încuraja pe tinerii studioşi să rămână opaci la cultură. Fructul interzis, adică lectura cărţilor bune în limba română, interesul să înveţe, implicarea în activităţi educative nu erau un scop în sine de a deveni mai cool, de a-şi etala, vinde frumuseţea sau inteligenţa pentru a atrage cât mai multe tag-uri, pentru a ieşi în evidenţă, fără să le pese dacă ceea ce prezentau era şi valoros. Şcoala era un crez. Oare cenzura de atunci împiedica oportuniştii să devină eroi? Nu, nu sunt un paseist să cred că omul cărturar era apreciat şi respectat. Nu era ca în Franţa – e interzis să se interzică - existau prea multe tabuuri. Mă întreb însă dacă tânărul de azi, născut în plină democraţie, îşi asumă pe deplin etichetele unui l'honnete homme? Etichetele omului onest sunt calea respectului de a reface cărarea de la om la om. Îl citesc (cu mare admiraţie) şi citez pe distinsul profesor universitar clujean de la Universitatea „Babeş-Bolyai", Adrian Papahagi, ce înseamnă să fii cool, să te distingi de turmă, să fii cunoscut ca să ai respectul posterităţii: „A fi popular înseamnă să te pliezi pe gustul poporului sau a unei părţi a lui. Să te înregimentezi. Să sacrifici nuanţe. Să te aliniezi la ultimul hashtag în vigoare. Să fii cool şi la modă. Să devii vulgar (nu în sensul obscenităţii, ci al calităţii gândurilor). Te salvezi dacă trăieşti mereu în preajma adevărului. Găseşti adevărul, în doze contradictorii, care cer mult discernământ, la marii autori, de la Homer la Soljeniţîn".

Subiectul în cauză să scriu despre modele, exemple reale pentru unii tineri care se cred trendi sau vedete doar că acum site-urile de socializare le oferă această posibilitate, vine din indignarea mea (cred şi a multor colegi) cum îşi tratează profesorii. Libertatea fără morală îi face pe unii, prea mulţi pe un metru pătrat, să ia drept normă o exprimare rudimentară, licenţioasă, prin aceasta considerând că-şi etalează maturitatea. Bullying-ul din multe şcoli al elevilor împotriva profesorilor pe motiv că tema lecţiei nu e interesantă, disciplina cerută de profesor e deranjantă, cursurile sunt prea încărcate etc., vine din tendinţa de descongestionare a programei şcolare. Nu se mai studiază latina, filozofia, psihologia, religia – deci, cum să nu existe pervertire în limbajul tinerilor, în comportamentul lor dacă disciplinele clasice cu caracter moralizator, care te ajută să creşti spiritual, sunt periferizate? Fără morală, permisivitatea excesivă îl duce pe om la „himera colectivistă a „lumii perfecte"", scrie intelectualul şi scriitorul Mihail Neamţu.

Gimnaziul Todireşti, a doua casă pentru elevi

La prima vedere, Gimnaziul Todireşti este o şcoală ca toate celelalte instituţii din satele Moldovei noastre. Şi totuşi, ceva o deosebeşte. De fapt, sunt mai multe lucruri care o fac să fie mai altfel decât o altă şcoală din localităţile rurale. Aici educaţia este colaterală cu o instruire bună. Elevii, chiar dacă au posibilitatea să aleagă atâtea şcoli apropiate din Chişinău, nu o fac, rămân fideli şcolii din satul lor de baştină, pentru că şi aici au profesori buni, iar cine este interesat de carte învaţă bine oriunde.

Şcoala din Todireşti, ca multe alte sate, în care iluminismul datorită cărţii a ajuns mai târziu, s-a înfiinţat în 1900, ceea ce înseamnă că todireştenii aveau elevi în ciclul primar. Avantajaţi sau nu de distanţa mică dintre sat şi Chişinău, în 1959 se construieşte blocul A al şcolii incomplete de 8 ani, iar în 2011 a fost dat în exploatare blocul B al Gimnaziului Todireşti. Acestea sunt treptele pe care le-au urcat zeci, sute şi mii de săteni, care au scris istoria şcolii. Astăzi gimnaziul din Todireşti îşi numără bobocii în fiecare toamnă, iar primăvara îi lasă cu speranţa ca să revină, din când în când, de unde şi-au luat zborul. Şcoala acum are aproape 200 de elevi, iar procesul educaţional este asigurat de 13 cadre didactice. Echipa managerială alcătuită din trei doamne competente şi interesate să sporească educaţia, prof. Zinaida Ciobanu, directoarea gimnaziului, Lidia Braila, director adjunct pentru instruire şi Olga Dolinschi, director adjunct pentru educaţie, dirijează cât mai bine calitatea muncii pedagogice. Ca instituţia să confirme statutul de făclie a satului este şi mesajul doamnei directoare, transmis ca o binecuvântare oricărui elev care învaţă în Gimnaziul Todireşti: „Şcoala noastră este o a doua casă, o a doua familie, un spirit viu ce modelează şi desăvârşeşte fiinţa umană ca personalitate, atât din punct de vedere cultural, cât şi spiritual. E ca un cufăr ferecat şi totuşi atât de drag tuturor, căci în ea se cuprind cele mai frumoase amintiri şi experienţe, prietenii de-o viaţă, iubiri care nu se uită niciodată. Sunt cei mai frumoşi ani ai vieţii noastre".

În această primăvară, şcoala online, care s-a mutat în fiecare casă, a fost o încercare grea şi pentru elevii din Todireşti. Profesorii au ţinut piept mai curând pandemiei împotriva virusului, care putea afecta lumina învăţăturii. Nu a fost uşor, spune tânăra şi distinsa profesoară de istorie Olga Dolinschi: „Pe o perioadă scurtă, şcoala online are viaţă. Cred că situaţia creată oferă posibilitate atât profesorilor, cât şi elevilor să-şi dezvolte competenţe digitale. În această perioadă de carantină, am observat că nici profesorii, nici elevii nu cunosc prea bine cum se lucrează cu platformele digitale. Mulţi au înţeles însă că trebuie să acorde timp familiei. Alţii au redescoperit valorile familiale: cititul, desenatul, muzica etc". Aşa se menţine o şcoală în zona rurală, cu profesori care găsesc soluţii la probleme şi care încurajează elevii să se ridice deasupra încercărilor timpului. Susţinerea profesorilor, oferită elevilor în demersul educaţiei, sunt meritele lor la olimpiade şi diferite concursuri: elevul clasei a VI-a, Dragoş Gulei, locul I, limba engleză, profesoară Natalia Ostap; Sandu Tulbur, clasa a VI-a, locul I la istorie, profesor Olga Dolinschi; echipa de baschet/băieţi, locul II, etapa raională; locul III, la Campionatul de fotbal Guguţă (băieţi, cl. a IV-a). Sunt doar câteva performanţe care îi încurajează pe elevi să se regăsească în muncă şi să lupte pentru dobândirea lucrurilor frumoase.

Un sfert de veac pe care îl poate trăi un om în şcoală se datorează profesorului care este capabil să păstreze consecutivitatea educaţiei în şcoală. Această idee mi-o sugerează profesoara Olga Dolinschi de la care aflu că la ei în instituţie dinastia de profesor s-ar putea să prindă rădăcini. Are câteva colege, despre care vorbeşte cu admiraţie, coborâtoare din neam de pedagogi: profesoara de limba engleză Natalia Ostap, este fiica prof. de matematică, Lidia Braila; profesoara de geografie şi istorie, Pozdirca-Armasari Tatiana, este fiica învăţătoarei Armasari Aurelia. Directoarea şcolii, Zinaida Ciobanu, este sora învăţătoarei Aurelia Armasari.

Şcoala colaborează şi cu parteneri educaţionali: cu Poliţia raionului Anenii Noi, Casa de Cultură Anenii Noi şi cu ansamblurile folclorice de aici, cu The Willink School, Reading, Anglia, care le organizează tabără de odihnă pe timpul verii. Elevii din Todireşti au toate cele necesare – sală de festivităţi, teren de sport, bibliotecă, cantină - doar ca aceştia să înveţe şi să urmeze sfaturile înţelepţilor antici că şcoala înseamnă ordine şi chibzuinţă.

Posibilităţile şi dotarea necesare sunt piatra de temelie a Gimnaziului Todireşti care dau rezistenţă cadrelor didactice ca instituţia lor să prospere.

Silvia STRĂTILĂ

CONCURS!

Dragi cititori,

Concursul continuă şi suntem la runda a 5-a. În total, concursul are şase runde, după care vor fi anunţaţi câştigătorii şi oferite premii din partea redacţiei NATURA (seturi de cărţi, rechizite, alte bunuri cu logo-ul revistei). Aşteptăm răspunsurile la a cincea rundă până la data de 10 iulie 2020, la adresa poştală (Chişinău, str. S.Lazo, 13, MD 2004) sau prin e-mail (natura@natura.md), cu menţiunea „Concurs, runda 5".

1. Ce fel de insectă este libelula? (1 p.);
2. Ce fel de animal este un măcăleandru, cum îi este numele în latină şi prin ce se evidenţiază? (3 p.);
3. Unde are loc anual bienala şi ce fel de eveniment este? (2 p.);
4. Numiţi cel mai puternic animal şi denumirea lui în latină (5 p.);
5. Cum se numeşte un cuvânt ce are sens fiind citit invers? (2 p.);
6. Care este singurul instrument care emite sunete cu ajutorul vântului (3 p.);
7. Acest animal era considerat regal de vechii egipteni. Când l-aţi văzut ultima dată? (3 p.).

Vă urăm mult succes!

Maxima lunii

Fericiţi cei săraci cu duhul...

(versetul 3, cap. V (Predica de pe munte) din Evanghelia lui Matei.

După diferite explicaţii, exegeţii au ajuns la interpretarea că prin „cei săraci cu duhul" nu trebuie să se înţeleagă „omul prost, nătâng", ci „omul simplu, neprihănit". Cuvintele de mai sus sunt citate, de obicei, la adresa acelor oameni simpli, naivi, care izbutesc totuşi să culeagă unele avantaje prin felul lor de a fi.

Un viitor campion

Studiul e munca prin care se defineşte

Despre Emilia Ababii, elevă în clasa a IX-a, Liceul „Dante Alighieri" din Chişinău, scriu cu mare drag, pentru că atitudinea şi capacităţile ei de învăţare sunt atât de savuroase, aşa cum astăzi mai rar le întâlneşti la tineri. Este în faţa primului (şi important) examen, cel de capacitate, pentru care a muncit mult, fiindcă îi pasă ca să intre în majorat cu magna cum laude. Citeşte mult, are deja adunate în palmaresul muncii sale câteva performanţe: cursuri de pictură şi jurnalistică, a făcut pianul, îi place matematica şi citeşte mult, a învăţat să înoate etc. Toate acestea, consideră ea, sunt ca o gură de aer proaspăt de care are nevoie în fiecare zi. Crede că este o elevă obişnuită, iar pentru conformitate, aflăm mai multe din dialogul ce urmează:

- Eşti elevă în clasa a IX-a, iar pentru examenul de capacitate te-ai pregătit foarte mult. Este pentru tine acest examen un eveniment pentru care trebuie să ai o atitudine aparte?

- Examenul de capacitate, pentru mine, este un eveniment decisiv, de aici şi se creează o atitudine aparte. El este, mai mult sau mai puţin, un bilet spre un liceu puternic. Pentru mine este şi o şansă ca să-mi demonstrez atât mie, cât şi celorlalţi că pot, că ştiu. Fiind o persoană responsabilă, nu pot să nu am o atitudine aparte faţă de această perioadă de trecere, de la treapta gimnazială spre cea liceală, şi să o primesc cu toată seriozitatea.

- Capacitatea de învăţare pe care o ai ţi-a format precocitatea vârstei. De unde vine dragostea de carte, de cunoştinţe, de şcoală, toate fiind încadrate într-o responsabilitate recunoscută?

- Cu siguranţă influenţa părinţilor joacă un rol mare în acest caz, la fel cum este şcoala. Părinţii mei sunt intelectuali, de aceea am fost tot timpul înconjurată de oameni culţi şi cărturari. Meritul se datorează educaţiei pe care mi-au dat-o. În cazul meu, şi şcoala a jucat un rol decisiv în formarea mea. După absolvirea claselor primare, am schimbat şcoala. Nu eram cea mai strălucită elevă, nici pe departe, dar începând cu clasa a cincea totul s-a schimbat: profesorii, colegii, mediul. M-am adaptat ca o leoaică într-o savană străină şi nu am pus stăpânire, ci mi-am câştigat locul de drept.

- Ce loc ocupă lectura în viaţa ta şi ce cărţi ai recomanda semenilor?

- Lectura a fost, este şi va fi o parte din viaţa mea. Lumea e prea crudă, prea ostilă pentru mine. M-aş adânci în lumea cărţilor cu mult mai mult entuziasm decât să plec în cluburi sau la petreceri. Până la vârsta de 13-14 ani, până a descoperi romanele „Elevul Dima dintr-a şaptea" de Mihail Drumeş, „Frunze de dor" de Ion Druţă, „Doc" de Nicolae Esinencu mă opream mereu cu alegerea la cărţi Fantasy. Şi acum am aceeaşi plăcere, de parcă ele ştiu ce simt, ce gândesc, ce vreau şi singure se lasă găsite de mine. Iată care sunt cele 10 cărţi care mi-au influenţat, într-un cuvânt, viaţa: Seria „Harry Potter" de J.K.Rowling, „Al cincilea val" de Rick Yancey", „Arsă de vie" de Suad, „Vândută la 13 ani" de Patricia McCormick", „Frunze de dor" de Ion Druţă „Un bărbat pe nume Ove" de Frederik Backman, „Împăratul Muştelor" de William Golding.

O revistă cu aer de dis-de-dimineață

Nicolae DABIJA

…E dis-de-dimineață. Merg prin crângul de arțari tătărești, trezind roua.

Dintr-odată soarele explodează pe linia orizontului perdeluit de copaci. Lumina gâlgâie printre arbori, ca o apă la topirea zăpezilor în râpile din pădure.

Dau razele la o parte, ca să-mi fac loc către mijlocul pădurii, către locul unde cosește bunicul…

De câte ori deschid revista „Natura", mă umplu de acele lumini ale dis-de-dimineților din copilărie, pe care nu le-am uitat și care nu m-au uitat, când mă duceam cu bunul în pădure și, și în timp ce el cosea fânul, eu răsuceam razele de soare în jurul degetelor, sau alergam după fluturii ce zburau din floare în floare, jucându-se cu mine de-a v-ați ascunselea, visând că atunci când voi crește mare, mă voi face pădurar.

La distanță de vremi, îmi dau tot mai mult seama că am fost fericit cu adevărat doar în fața naturii, în mijlocul acesteia, stăpână pe domeniile ei. Și-apoi ce înseamnă a fi fericit: Să vezi și să știi lumea și oamenii așa cum ți le-ai și i-ai dori, așa înseamnă.

Revista „Natura" îmi reamintește de acele zile, când mai locuiam, așa cred, cu părinții mei, Adam și Eva, în paradis.

Ea mă învață să mă opresc în fața unui fir de rouă, care strălucește proptit într-o rază de soare și să văd întreg universul reflectat în oglinda lui.

Ea îmi spune că ziua noastră de azi este în ziua noastră de mâine.

Echipa revistei NATURA, în pregătirea evenimentelor, 2015

Ea mă îndeamnă să vă iubesc, arbori și izvoare, căprioare și așchii de cer, flori și oameni.

Amintindu-mi că a urî natura e ură de sine, că din iubire se poate naște și ură, pe când din ură nu se poate naște nimic; și să cred că acei primi oameni nu au fost pedepsiți de Atotțiitor, care e nesfârșit de bun, ci chiar de păcatele lor; care și-au distrus Paradisul, pe care li l-a dăruit Cel de Sus, să facă din acesta un deșert, și să locuiască în continuare pe locurile lui, care seamănă cu niște zdrențe de rai.

Revista „Natura" ne sugerează că un loc pustiu e ca o junglă, prin care cu greu îți poți face un drum prin ea fără să rătăcești.

De treizeci de ani – o deschid ca pe o fereastră spre paradisul uitat, o răsfoiesc ca pe o carte de învățătură, menită să ne cunoaștem mai bine, o citesc ca pe o psaltire a veșniciei noastre și mă bucur că o pot compara cu un manual din care să deprindem respectul pentru frumusețile cele netrecătoare, dragostea pentru Neam și Ram, și recunoștință pentru Măria sa Natura.

În fiecare casă, în fiecare familie

De ce spun asta? Deoarece e o revistă excepțională ca formă, dar și conținut, realizată cu multă inspirație de un colectiv de jurnaliști profesioniști, de valoare autentică, iubitori de natură, de istorie, de plaiul nostru atât de frumos, dar atât de puțin popularizat în alte mijloace mass media. E bine că avem deja de 30 de ani o atare revistă care ne face cinste în fața oricui, chiar și în fața celor mai exigenți critici. Un bravos domnului Alecu Reniță, căruia i-a reușit pe parcursul a trei decenii să conducă cu brio această minunată publicație.

Să ne amintim, că în RSSM „glasnosti"-ul și „perestroica" gorbacioviste au început cu articolele despre natura de la noi, grav poluată de pesticide, de plantațiile de tutun, de lipsa stațiilor de epurare la uriașele complexe zootehnice de producere a cărnii, la uzinele mari din Rezina și Râbnița etc., etc. Demolarea imperiului comunist au început-o, de fapt, cei care au abordat cu mult curaj problemele de ecologie. Ulterior, de la ecologia naturii s-a trecut, firesc, la ecologia spiritului. Să ne amintim de aceste articole – „bombă" pentru acele timpuri, scrise de Ion Druță, Gheorghe Malarciuc, Serafim Saka, Alecu Reniță, Boris Vieru, Tatiana Burac și alții, scrise și publicate în „Literatura și arta", „Literaturnaia gazeta", „Învățământul public", articole pe care, pur și simplu, le savuram. Această efervescență jurnalistică s-a perpetuat frumos în revista „Natura" care și azi e pe baricade, luptând pentru păstrarea splendorilor naturii pe această margine românească de plai și e printre cele mai populare nu doar în Republica Moldova, ci și peste hotarele ei.

Laureații și premianții revistei NATURA, 2017

Am citit undeva, nu mai țin minte unde, cuvinte de laudă, venite tocmai din Germania, de la marele român-basarabean și om de cultură Eugen Statnic. De la Domnia sa am și preluat titlul acestui scurt text de omagiere, cu ocazia împlinirii vârstei de 30 de ani de existență a publicației. Profit și eu de această frumoasă aniversare și-i urez revistei „Natura" ani mulți înainte, colectivului redacțional sănătate și inspirație și în continuare, echipă condusă cu onoare de domnul Alecu Reniță, și cât mai mulți cititori. La mulți ani, „Natura"!

Veronica BOLDIȘOR

La 30 de primăveri

Noi așteptam sa primim vești. De la ei. De la ai noștri. Să ne mai scrie prin aceeași limbă despre „Natura" lor. A oamenilor, a locurilor. Să le răsfoim și paginile și trăirile.

„Din Basarabia ne scriu…dulci frați de dincolo de Prut…"

Cam de 30 de ani, făr' de oprire, filă cu filă, rând cu rând, articol cu articol, Alecu alături de echipa sa inimoasă ne scriu…nouă. Ei știu foarte bine cum este să scrii înconjurat de…încercări. Prin darurile lor redacționale, de multe ori ne-au făcut să înțelegem, să rezonăm… ne-au tradus cât de apăsată a fost și este Basarabia. Citindu-le articolele din publicația „Natura", am văzut cum presați de încercări…au reușit să le traducă în reușite. Acum noi îi citim și reușim să le înțelegem fiece rând, fiece gând. „Le vom face rând pe rând pe toate…"

În paginile revistei „Natura" am citit cu drag despre destinații și obiectivele turistice din Basarabia și nu numai. Despre unele locuri am aflat pentru prima dată, pe altele le-am redescoperit cu nostalgie. Articolele scrise cu suflet sunt veritabile invitații de a vizita acele locuri.

Dorim să felicităm familia „Natura" pentru ceea ce realizează. Le vom aprecia în continuare lupta neîncetată pentru a promova tot ce este autentic românesc.

Alecu Reniță și Marilena Stoian, „Vacanțe la țară"

Prețuirea față de natură, de ecologie, tradițiile, oamenii, istoria locurilor de-o parte și de alta a Prutului…toate ne leagă - poduri de suflet între două maluri – „Vacanțe la țară" și „Natura"…

La mulți ani, iubiți frați și surori!

Echipa revistei „Vacanțe la țară"

Natura adevărată ca omul…

Mihai OGRINJI

Revista „Natura" face parte și din viața mea. Iar a scrie despre această remarcabilă publicație, cum nu sunt multe în regatul limbii și simțirii românești, îmi este neînchipuit de greu. Înseamnă, într-un fel, a mă amesteca poate mai mult decât ar fi cazul. A nu sta, ca să spun așa, la locul meu. Și totuși...

Imediat după 1990, concomitent cu efortul zilnic cheltuit în contul revistei „România pitorească", am scris, cu îndârjire, la puține ziare. Am colaborat, practic, numai acolo unde convingerile pe care le cultivau respectivele publicații coincideau cu ale mele. Așa s-a întâmplat, bunăoară, cu cotidianele „România liberă" și „Dreptatea" (ziarul partidului condus de neuitatul domn Corneliu Coposu). În momentul în care unele dintre atitudinile lor ieșeau tot mai stânjenitor în decor, m-am retras cu repeziciune. Fără reproș, fără suspin...

Cu echipa AJTR la Cetatea Soroca

Mi-amintesc că în urmă cu circa trei decenii erau mai mulți ziariști decât publicații. Fără îndoială, așa este și normal. Între timp, raportul s-a schimbat însă dramatic. Și nu cu folos. S-a ajuns să existe mai multe publicații decât ziariști... N-ar fi mare pagubă, numai că fenomenul înseamnă o cumplită deprofesionalizare. Și nici măcar o împlinire a adaugiului latin: non multa sed multum. Și de s-ar fi întâmplat o asemenea calamitate numai în câmpul atât de gingaș și insidios al cuvântului.

Sunt și bucuros, și sunt și mândru că revista „Natura" a rămas egală cu sine. Și ca cetate în care plăieșii au dovedit, deopotrivă, dârzenie și demnitate, și ca năzuință sacră întru păstrarea neștirbită a identității neamului. Faptul că m-am statornicit atâția ani și cu cuvântul și cu inima în această fabuloasă grădină a idealurilor ființei noastre românești este ca și cum, parafrazându-l pe poet, mi-am realizat toate profețiile. Am ales să rămân în temeiul ideatic al acestei admirabile reviste fiindcă, printre atâtea minunate lucruri, îmi amintește în permanență cuvintele lui Eminescu - sub spiritul căruia publicația și-a întemeiat întreaga existență editorială: „...Cine nu minte niciodată e Natura".

Și „Natura" mi-a înavuțit sufletul cu o stare, cu o credință netrecătoare. Scria tot marele nostru poet, invocând virtuți de pe vremurile când „Omul era încă adevărat ca natura și natura adevărată ca omul». Într-un chip sau altul, revista acele timpuri reînvie, ca pe un veritabil testament, fiecare apariție. Acea Natură sănătoasă, curată, izbăvitoare pentru fiecare în parte și pentru toți laolaltă.

După vreo patru ani petrecuți la ziarul din Vaslui - prilej cu care am cunoscut și vreo doi jurnaliști de la Leova, cu care eram „înfrățiți" - m-am transferat la revista „România pitorească". Au trecut de atunci 40 de ani... 40 de ani, dintre care 30 alături de revista „Natura". Alături, în primul rând, de Alecu Reniță, fondatorul și creatorul profund inspirat al publicației. Că „Natura" înseamnă Alecu Reniță și Alecu Reniță înseamnă „Natura" este de prisos să mai spun... Aș vrea doar să invoc, în câteva rânduri, întâlnirea de acum trei decenii. Descinzând în redacție, Alecu a adus cu el întreaga Basarabie pe care mi-o închipuisem din buna parte a vieții trăite la Vaslui: drumurile pe care le-a tot făcut bunica o vreme la Chișinău, unde fusese detașat cu munca bunicul; zvonul clopotelor catedralei din Chișinău, care se auzeau în unele duminici la Vaslui; huietul infernal al bombardamentelor și luptelor de la Țiganca, unde, în vara lui 1941, s-a prăpădit fratele bunicului meu, Nică, plecat să dezrobească Basarabia; o urătură ce răsuna în noaptea de Sfântul Vasile, după ce Armata Regală a României trecuse Nistrul - „În Transnistria pe plai/ Ară Regele Mihai,/ Mareșalul în urma lui/Strânge roada câmpului..."; povestirile unui soldat basarabean, ospătat de bunica, la un popas făcut acasă la noi în drumul armatei rusești spre Berlin și câte și mai câte... Ca stare a anilor copilăriei mele, Basarabia era o rudă apropiată pe care cu toții o așteptam să se întoarcă acasă. Basarabia dramatică, tragică chiar, avea să fie conturată, încetul cu încetul, de lecturi, de mișcarea de renaștere națională de la sfârșitul anilor '80, urmărită la televizor, de atâtea și atâtea evenimente. Odată însă cu apariția lui Alecu în redacție am trăit teribila revelație a întoarcerii Basarabiei acasă!

Iar din acel moment, ca și cum ne cunoșteam de-o viață - cred că într-un fel chiar așa și era - revistele „România pitorească" și „Natura" au mers mână de mână, în aceeași cadență, cu aceeași bătaie de inimă. Cine va avea curiozitatea să răsfoiască simultan colecțiile acestor publicații va întâlni imaginea unei singulare colaborări a două reviste a căror existență s-a învrednicit, atât cât le-a stat în putință, în aceeași matcă comună: România. Mă simt extrem de onorat de prietenia lui Alecu, de toate realizările isprăvite de-a lungul anilor împreună, de temeinicia gândirii și faptelor lui. Pentru cititorii revistei „România pitorească", și nu numai, el este un pilduitor erou. Personal, în multe privințe, Alecu îmi amintește de marele poet și patriot Octavian Goga. Înălțătoare flacără tricoloră!

Alecu RENIȚĂ, deputat în primul Parlament al R. Moldova, președintele Mișcării Ecologiste din Moldova, directorul revistei NATURA:

Sufletul Basarabiei emană lumină, căldură și dragoste

Urmare din pag. 1

– De fapt, în RSS Moldovenească, perestroika lui Gorbaciov, care a fost un pas important spre Mișcarea de Eliberare Națională, a început cu scoaterea în prim-plan a problemelor de ocrotire a naturii, probleme care reprezentau atunci un adevărat dezastru ecologic. De ce se trece cu vederea primul capitol din procesul de renaștere la moldovenii sovietici?

– Au trecut mai mult de trei decenii de la acele timpuri de glorie, când moldovenii reînviau sub ochii speriați ai monstrului imperial, dar încă nu avem o sinteză a proceselor, care au răscolit masele comunizate și le-au transformat în câțiva ani într-un popor viu, înfrățit și unit cu elitele sale intelectuale, mergând organizat spre dreptate și libertate. File întregi din istoria de ieri și mai alaltăieri au fost schimonosite sau trecute cu vederea. Am afirmat cele de mai sus ca martor, dar și ca participant activ la procesele de renaștere națională. Când după decenii de tăcere și așteptare îndrăzneam să așezăm lucrurile cât mai exact la locurile lor, suntem loviți peste mâini și ni se reproșează că nu suntem specialiști de la academie sau experți din națiunea civică. E ridicol, dar adevărat. Se trec cu vederea, intenționat sau nu, trei ani (1985-1988) de mari frământări și confruntări dintre „verzi" și nomenclatura comunistă. Nimeni alții decât oamenii de creație din secția ecologie – jurnaliștii, scriitorii și cineaștii – au îmbrățișat pământul rănit și otrăvit al Moldovei Sovietice și au mers cu durerile lui la Chișinău și Moscova, în văzul milioanelor de oameni speriați. Da, noi am fost primii, care am ieșit de sub „ascultare" și fără voia partidului i-am întrebat foarte simplu pe moldoveni: ce fel de apă beți, ce fel de alimente mâncați, care este sănătatea voastră și a copiilor voștri? Șocul a fost enorm: și sus, și jos. Puterea comunistă intrase în derută și nu știa cum să ne potolească, iar populația călcată în picioare aproape o jumătate de veac, nu putea crede că cineva poate vorbi liber, fără să fie arestat și dus în Siberia. În acei ani, foarte mulți moldoveni au deschis ochii și au început să ceară informații de la autoritățile comuniste despre calitatea mediului înconjurător din localitățile lor, îndeosebi despre povestea mincinoasă că aplicarea chimicalelor în agricultură nu dăunează sănătății și produselor alimentare. Lumea se transforma sub ochii noștri, mai ales când la întâlnirile mari luam medici patrioți de la Centrul Mamei și Copilului. Sate întregi ne așteptau să le spunem adevărul despre natură. La nivel de comunitate apăreau lideri și grupuri de sprijin. Ei învingeau frica și începeau să vorbească tot mai liber în spațiul public. „Verzii"-au deprins pe oameni să se unească, să-și ceară drepturile la un mediu sănătos, să mobilizeze cât mai multă lume în apărarea naturii. Nu poți scrie o istorie obiectivă a Mișcării de Eliberare Națională fără să cuprinzi contribuția substanțială a ecologiștilor la pregătirea opiniei publice și a oamenilor pentru discuții libere și manifestări de masă, fără să pui cartea „Avertisment ecologic 88" ca treaptă de început spre urcușul la următoarele trepte. În trei ani, 1985-1988, lumea a prins curaj și a învățat să dezbată subiectele de mediu, să se mobilizeze și să se apere împotriva abuzurilor autorităților. În mare parte, drumul fusese netezit.

Cuibul familiei NATURA pe malul Nistrului

Folosindu-mă de zăpăceala cenzurii, beneficiind de ajutorul lui Gheorghe Malarciuc și al unor mari suflețiști de la editura „Literatura Artistică", am reușit, printr-o minune, împreună cu prietenul de baricadă Alexandru Sefer, să scot o carte-bombă „Avertisment ecologic 88", care a dispărut din librării în 2-3 zile, dar a contribuit mult la accelerarea proceselor latente. Nici până astăzi nu știu dacă o „cumpărase" angro KGB-ul sau, pur și simplu, oamenii s-au repezit și au epuizat tirajul. Cred că în prima jumătate a anului 1988 se acumulase o masă critică de intelectuali din cele mai diverse domenii, care așteptau un semnal de la Uniunea Scriitorilor și de la oamenii de creație. Veneau timpuri mari. Se putea trece la următoarea etapă de revendicări – de la cele ecologiste la cele naționale.

– Nu întâmplător v-am dus cu întrebările mele în perioada de perestroikă sovietică. Am făcut-o ca să arătăm implicarea „verzilor" pe prima linie de apărare a pământului matern și idealurile din care s-a născut ideea publicației NATURA, care, de altfel, este singura de acest gen în tot spațiul românesc. Apropo, sunteți susținuți, colaborați cu ecologiștii din dreapta Prutului?

– La omagierea celor trei decenii, maestrul Nicolae Dabija evocând timpurile de renaștere națională și contribuția ecologiștilor la deșteptarea maselor largi, a spus foarte exact că „NATURA a fost plămădită în timpul bătăliilor pentru mediu și ființa noastră românească la „Literatura și Arta" și este sora ei dreaptă".

De la primele numere, mi-am dorit foarte mult ca publicația să treacă Prutul și să ducă în tot spațiul românesc sufletul frumos al Basarabiei, dornice să se reîntoarcă Acasă. Încă Uniunea Sovietică nu se prăbușise, când am discutat la Botoșani, Suceava, Iași, Piatra Neamț, Vaslui, Galați și Focșani să facem împreună prima publicație panromânească, una de apărare a naturii și de cunoaștere reciprocă, de promovare a patrimoniului natural și cultural de pe ambele maluri ale Prutului. Ideea avea mulți susținători în rândul silvicultorilor, ecologiștilor, jurnaliștilor și oamenilor de creație. Câțiva ani, am expediat gratis o parte de tiraj în județele din Moldova, fiind cele mai apropiate de Chișinău. Silvicultorii de la Botoșani, Suceava și Piatra Neamț ne scriau, iar NATURA se transformase și în gazeta lor. Inginerul-silvic de la Suceava Cezar Straton, un strălucit publicist și un mare prieten al Basarabiei, devenise colaboratorul nostru, scriindu-ne articole captivante despre monumentele și problemele din județ. Savantul Taras Gheorghe Seghedin ne dădea materiale despre ariile protejate și monumentele naturii din cealaltă Moldovă.

În prima vizită la București (mai 1990), am reușit să leg prietenii cu ecologiștii, jurnaliștii, scriitorii, oamenii de cultură și parlamentarii din capitală, să convin cu Anda Raicu, redactorul-șef de la celebra revistă „România Pitorească" să înfrățim publicațiile noastre, înțelegere menținută și întărită timp de 30 de ani. Mai apoi ne-am înfrățit cu revistele „Perspective"(1997), „National Geographic-România" (2003) „Vacanțe la țară"(2004) și cel mai prestigios săptămânal din Țară, „Formula AS" (2008).

Indiferent cum au evoluat relațiile politice dintre românofobii de la Chișinău și îngăduitorii de la București, păstrez cu mult drag legăturile fraterne cu o mulțime de mari suflețiști din Țară. E o avere uriașă. Dacă m-aș opri câte o zi în fiecare localitate, în care am prieteni, aș lipsi cu lunile din redacție. Interesul meu e altul: particip la întâlniri și evenimente unde pot promova unitatea națională, idealul reîntregirii și sufletul românesc. În timp ce alții au alergat să scoată cât mai multe privilegii de la statul român, fără să le fie rușine că promovează în familie și societate moldovenismul stalinist, personal m-am străduit, prin mass-media din Țară, să promovez imaginea Basarabiei românești, să arăt cât de frumoasă și bogată este cealaltă parte, din stânga Prutului. Nu știu câte zeci de articole mi-au apărut dincolo în diferite ziare și reviste, dar cu ajutorul enorm al unor importanți directori de opinie ca Sânziana Pop de la săptămânalul „Formula AS", Mihai Ogrinji de la revista „România Pitorească", Cristian Lascu de la „National Geographic-România", Marilena Stoian de la „Vacanțe la țară" am izbutit să schimbăm percepțiile colective ale românilor în favoarea Basarabiei, să-i convingem că românii din stânga Prutului nu pot fi identificați cu sculele Kremlinului din președinție, parlament și guvern, că dodoniștii, care întruchipează regimul criminal, slugărnicia, corupția și mentalitatea de grotă au misiunea să provoace un război rece pe Prut și, evident, ei nu ne reprezintă și sunt frâna dezvoltării R.Moldova. În timp ce fățarnicii din fruntea republicii, cu mâna întinsă după ajutoare, se întreceau în a vărsa venin peste România, timp, pare-mi-se, de 15 ani, am ținut coperta la revista „România Pitorească" cu materiale și imagini despre frumusețile Basarabiei, iar Mihai Ogrinji o pagină despre minunățiile României, în NATURA. Atenție pentru profitorii, care au cetățenie română, ridică îndemnizații din contul impozitelor poporului român și măscăresc România – tot ce scriem pozitiv despre Țara noastră, și cei de la Chișinău, și cei de la București, o facem din inimă, fără bani și fără „kulioace".

Nu am renunțat ca NATURA să devină o revistă a tuturor vorbitorilor de limbă română, indiferent de locul lor de trai, mai ales că există modalități tehnice și informaționale să ajungem în format electronic pe orice meridian al planetei. Ca la începuturi, îmi doresc foarte mult ca NATURA să aducă patrimoniul nostru fabulos și sufletul românesc Acasă, în Țară și Diasporă.

– Cine sunt cititorii revistei NATURA și cum le mențineți interesul față de publicația pe care continuați s-o diriguiți?

– Cititorii noștri au chipul frumos al primăverii, iar sufletul lor sensibil se aseamănă cu locurile pitorești înlănțuite maiestuos pe tot întinsul Basarabiei și a întregului spațiu românesc. Timp de trei decenii NATURA intră în fiecare localitate și caută oamenii sensibili la tot ce înseamnă vatra lor strămoșească, la tot ce reprezintă baștina lor cu ape și păduri, dealuri și văi, izvoare și fântâni, la tot ce e legat de istoria satului sau orașului, de monumentele culturale și naturale, de personalitățile și evenimentele, care au marcat destinul comunității. Știu că oamenii cu dragoste de NATURĂ se întâlnesc inevitabil cu revista NATURA și leagă o prietenie pe viață. Am publicat unele scrisori-mărturii de la cititori, care te mișcă până la lacrimi și sunt o confirmare că zbaterile jurnaliștilor din redacție de a aduna viața în articole e răsplătită pe deplin. Cuvintele de mulțumire și recunoștință sunt desprinse din inima abonaților, care ne emoționează și ne determină să aducem lumină în cât mai multe case și suflete. Deținem la redacție lista cu numărul de abonați din fiecare localitate din R.Moldova și ne copleșește devotamentul unor mari suflețiști, care ajung să aibă în școală, liceu sau comunitate câte 50-100-150 de abonați. Nu există nici o localitate din R.Moldova în care să nu avem abonați. Până și la Comrat ne citesc 22 de abonați. Dacă se întâmplă ca „Poșta Moldovei" să „piardă" pe drum vreun exemplar, suntem sunați de la Nord până la Sud să le expediem revista. Suntem surprinși la întâlniri de căldura și bucuria cititorilor, iar invitațiile de a vizita un colectiv, o școală, o localitate sau alta se află mereu în agenda redacțională. Încă de la începuturi visam să formăm din cei mai buni și frumoși oameni din republică o mare familie și visul nostru se împlinește de la an la an – avem o numeroasă familie unită, entuziastă și responsabilă a revistei NATURA.

– Revista NATURA are foarte mulți susținători – oameni de cultură, știință, artă, jurnaliști, scriitori, intelectuali de primă mărime. Cum reușiți să-i aveți în preajmă devenind colegi, colaboratori, autori și cititori? Ce urmează după 30?

– Succesul unei redacții importante îl garantează colectivul de jurnaliști, grupul de colaboratori și, evident, cititorii. Am fost onorat să lucrez de-a lungul anilor cu foarte buni jurnaliști, eseiști, publiciști, scriitori, cărturari, oameni de cultură. Din cele 340 de numere se aude vocea celor mai mari personalități ale spiritualității, culturii și ecologiei din R. Moldova – de la Grigore Vieru și Gheorghe Malarciuc la Nicolae Dabija și Mihai Cimpoi, de la Spiridon Vangheli și Ion Ungureanu la Alexandru Moșanu și Aurelian Silvestru, de la Leonida Lari și Lidia Istrate la Ion Vatamanu și Andrei Vartic, de la Ion Negrei și Eugen Statnic la Ion Hadârcă și Valeriu Matei, de la Vladimir Beșleagă și Gheorghe Ghidirim la Mihail Garaz și Vasile Iovu, de la Dumitru Matcovschi și Haralambie Moraru la Axentie Blanovschi și Gheorghe Vodă, de la Vera Nemțeanu și Alexandru Sefer la Arcadie Capcelea și Valentin Bobeică, de la Sergiu Fandofan și Pavel Gusac la Alexandru Cibotaru și Vlad Haraba, de la Valentina Jamba și Tatiana Marin la Alexei Pălănceanu și Ion Mija, de la Valeriu Țarigradschi și Corneliu Mârza la Nicolae Odagiu și Maia Zlotea, de la Hristina Minciună și Serafima Roșcovan la Irina Ciorba-Halupa și Lilia Rotaru, de la Pavel Bălan și Mihai Potârniche la Petru Tarhon și Varvara Buzilă, de la Aurel Lozan și Victor Strătilă la Adrian Musteață și Iuliana Cantaragiu. Puține personalități ale culturii și ecologiei basarabene au rămas în afara paginilor revistei noastre, dar și acelea din motive obiective sau de sănătate. Un cuvânt de adâncă recunoștință pentru colegii care au luat subit drumul veșniciei – redactorul-șef, talentatul publicist Boris Vieru și distinsul cărturar Vlad Pohilă.

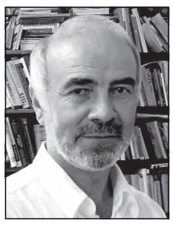
Ar fi de neiertat pentru mine să nu spun câteva cuvinte de mândrie despre „albinuțele" redacționale, care au adunat polenul de pe cele mai frumoase flori ale limbii române și ale naturii moldovenești. Jurnaliștii cu penița de aur – Lilia Curchi, Silvia Ursul, Ionel Căpiță, Parascovia Mămăligă, Sorenela Reniță – legați direct de sarcinile redacționale și în tandem cu extraordinarii colaboratori Gheorghe Budeanu, Anatol Eremia, Mihai Ogrinji, Aurelian Silvestru, Maria Cosniceanu, Silvia Strătilă, Ștefan Teriș, Ludmila Hârjău, Lucian Reniță, Lilia Cazacu, Dinu Rusu, Elena Scobioală, Claudia Partole, Ion Bradu, Doina Dabija, Ioana Bobână, Alex Nistiriuc, Angela Rusu, Petru Pascaru, Lucia Țăut, Iurie Colesnic și Oxana Greadcenco – ei toți, din dulcea și frumoasa limbă română, cu multă dragoste plămădesc și coc pâinea cea din toată luna care este adusă în casele a zeci de mii de cititori.

Ce urmează după 30? Sunt sigur că vine 40, 50, 100, fiindcă NATURA e veșnică!

Gheorghe BUDEANU

Trăiești o singură dată, dar dacă faci lucrurile așa cum trebuie, o singură dată este de ajuns. Mae West

TREIZECI DE ANI... CA O CLIPĂ

Iurie COLESNIC, scriitor, Maestru al Literaturii

Revista NATURA în ospeție la elevi din Orhei, 2019

În Istorie timpul curge altfel decât în fizică. Dacă în fizică el se măsoară în miimi și milionimi de secundă, apoi în Istorie măsura lui e cu durată de secole și de milenii.

Și timpul nostru are o măsură secretă. O măsură nebănuită.

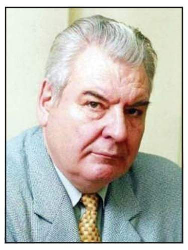
Zilele acestea revista ecologică „Natura" a împlinit 30 de ani. Parcă mai ieri țineam în mână primul număr și mă minunam de curajul unor oameni, care riscau să scoată o publicație ecologică, într-o epocă în care lumea se gândea mai mult la haine și alimente, decât la necesitatea de a deschide un ziar.

Dar n-am avut dreptate. De la o revistă ecologică s-a ajuns la Ecologia Spiritului, la Ecologia Culturii și asta grație echipei, care a muncit și care de-a lungul anilor a suferit schimbări, dar n-a pierdut ritmul, n-a pierdut orientarea datorită unui navigator priceput, cunoscător fin al stâncilor subacvatice, pe care nu le pot ocoli majoritatea publicațiilor de la noi. Acest navigator hărăzit este publicistul și ecologistul Alecu Reniță, pe care-l felicit cu prilejul acestei frumoase aniversări, și în persoana lui – toată echipa redacțională.

Treizeci e cifră frumoasă, dar nu suficientă pentru viața unei publicații.

La mai mult și la mai mare!

O PUBLICAȚIE DE ÎNVĂȚĂTURĂ

Acad. Mihai CIMPOI

Scriu această urare de bine și de noi împliniri într-un timp convulsionat de prăpădul la scară mondială pe care-l face CORONAVIRUS, mic ca dimensiune (a milioana parte dintr-un milimetru) și deosebit de mare ca năcător de primejdie și de spaimă, și chiar în ziua în care e sărbătorită știința (12 iunie), fapt care ne aduce aminte de ceea ce spune Michel de Montaigne, eseistul numărul unu: „În orice lucru, dacă natura nu ajută puțin, e greu ca știința și silința să facă vreun progres".

Mutând lucrurile în planul referinței binecuvântării noastre, putem spune că „Natura", publicație care corespunde întru totul denumirii sale și care e redactată de străluciți jurnaliști-ecologiști, ne ajută să înțelegem valoarea supremă, cea care ne asigură pâinea cea de toate zilele (întru ființă, se mai zice într-o variantă a „Tatălui Nostru") și aerul necesar existenței, dându-ne și ceea ce marele Grigore Vieru, copil al firii, denumea reazem.

Să nu uităm că limba română, singura în lume, are noțiunea de fire, care semnifică unitatea omului și a Naturii, frăția lui cu codrul, despre care vorbește Eminescu în memorabilul vers: „Codrul, frate cu românul…"

La mulți ani și la noi realizări!

TRIBUNĂ DE CULTIVARE A IDENTITĂȚII NAȚIONALE

Ion NEGREI, istoric

În vizită la cititorii fideli din Mereni, Anenii Noi, 2019

În iunie 1990, atunci când Mișcarea de Renaștere și Eliberare Națională atinsese cote maxime – mărturie în acest sens fiind proclamarea suveranității RSS Moldova (23 iunie 1990), iar Basarabia profund traumatizată făcea primii pași de desprindere de URSS, de fapt de Gulagul sovietic, în care fuseseră încarcerată mai bine de cinci decenii – la Chișinău apărea revista NATURA, o publicație, ce, iată, că zilele acestea împlinește 30 de ani de activitate. Firește că în această perioadă colectivului redacției i-a fost dat să treacă prin multe cumpene, să facă față unor provocări, să depășească unele obstacole, dar, spre cinstea și onoarea echipei manageriale, colectivul de jurnaliști de la această publicație a știut să facă față lucrurilor, astăzi prezentându-se ca o echipă profesionistă, bine închegată, având-l în frunte pe energicul și talentatul publicist Alecu Reniță.

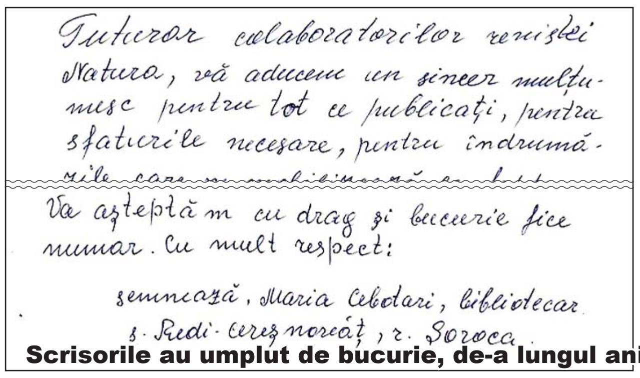
Echipa redacțională a cucerit cititorul prin modul profesionist de abordare a problemelor de actualitate, prin adevărul istoric despre noi ca națiune, subiecte care se regăsesc mereu în paginile revistei. În opinia noastră, redacția s-a remarcat prin abordarea a două mari probleme de importanță vitală pentru societatea moldovenească în perioada postsovietică și posttotalitată – ecologia mediului și ecologia sufletului. De fapt, aceste două domenii, aflându-se într-o legătură, constituie esența existenței noastre ca popor.

Integritatea personală și modul sănătos de viață pot fi asigurate nu doar prin creșterea productivității solului, prin îmbunătățirea calității apei, prin păstrarea purității aerului, ci și prin cunoașterea istoriei și culturii naționale.

În peisajul publicisticii basarabene, revista NATURA este publicația cu cea mai articulată concepție de cultivare a identității naționale românești. Acesta din urmă, dar și componenta ecologică a revistei, sunt realizate de jurnaliști și autori profesioniști de pe ambele maluri ale Prutului. Prin conținutul ei, revista NATURA este perfect integrată în publicistica și cultura românească.

Cu prilejul acestui moment aniversar, adresez urări de sănătate și mult succes echipei redacționale: în continuare să spargeți întunericul, să aduceți cât mai multă Lumină în casele cititorilor revistei NATURA, să dezavuați minciuna și falsul, să veniți în fața lumii cu Sfântul Adevăr. De fiecare dată, când vă așezați la masa de scris, să fiți cu gândul și la acei care, lecturând cele publicate, să-și recapete Identitatea Națională și Demnitatea înaintașilor noștri, strivită de călăii străini și cei din partea locului.

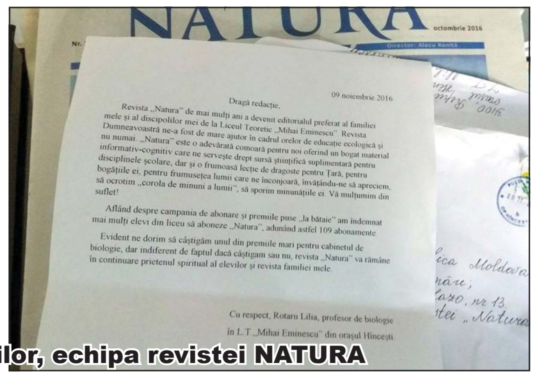
La mulți Ani, Natura! La mulți Ani, Neam și Țară!

Tuturor colaboratorilor revistei Natura, vă aducem un sincer mulțumesc pentru tot ce publicați, pentru sfaturile necesare, pentru îndrumările care ...

Vă așteptăm cu drag și bucurie fiece număr. Cu mult respect:

semnează, Maria Cebotari, bibliotecar s. Redi-Cereșnovăț, r. Soroca

09 noiembrie 2016

Dragă redacție,

Revista „Natura" de mai mulți ani a devenit editorialul preferat al familiei mele și al discipolilor mei de la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu". Revista Dumneavoastră ne-a fost de mare ajutor în cadrul orelor de educație ecologică și nu numai. „Natura" este o adevărată comoară pentru noi oferind un bogat material informativ-cognitiv care ne servește drept sursă științifică suplimentară pentru disciplinele școlare, dar și o frumoasă lecție de dragoste pentru Țară, pentru bogățiile ei, pentru frumusețea lumii care ne înconjoară, învățându-ne să apreciem, să ocrotim „corola de minuni a lumii", să sporim minunățiile ei. Vă mulțumim din suflet!

Aflând despre campania de abonare și premiile puse „la bătaie" am îndemnat mai mulți elevi din liceu să aboneze „Natura", adunând astfel 109 abonamente.

Evident ne dorim să câștigăm unul din premiile mari pentru cabinetul de biologie, dar indiferent de faptul dacă câștigam sau nu, revista „Natura" va rămâne în continuare prietenul spiritual al elevilor și revista familiei mele.

Cu respect, Rotaru Lilia, profesor de biologie în L.T. „Mihai Eminescu" din orașul Hîncești

Scrisorile au umplut de bucurie, de-a lungul anilor, echipa revistei NATURA

REVISTA PENTRU TOȚI

Dr. Maria COSNICIANU

Revista „Natura" este unica publicație care timp de trei decenii reflectă, evidențiază și promovează bogăția și frumusețea plaiului nostru, educă dragostea și grija pentru mediul înconjurător, este un manual de învățătură, carte de căpătâi în domeniul ecologiei pentru oamenii de toate vârstele si toate ocupațiile referitoare la Natura-Mamă.

Concomitent cu tematica de bază, revista publică materiale de cultură generală: sociologie, istorie, literatură, lingvistică, folclor, turism etc., etc., ceea ce face să fie foarte interesantă și foarte utilă pentru toți membrii societății.

Cu prilejul sărbătoririi a 30 de ani de la fondarea acestei publicații de oblojire a sufletului și tămăduire a plaiului, exprim calde, sincere felicitări bravului colectiv al redacției în frunte cu distinsul ecologist, hărăzit publicist și eseist, adevărat patriot al acestui Pământ și Neam – Alecu Reniță, care ține pe umerii săi apariția acestei publicații – tribună a demnității și neîngenuncherii Neamului. Sănătate multă, inspirație și noi realizări!

Prietenii de la Fundurii Vechi, Glodeni, în vizită la revista NATURA

NATURA MEA DRAGĂ...

Claudia PARTOLE

Mi-e tare dragă NATURA și tot ce este al Ei, începând cu firul de iarbă și terminând cu mine, eu fiind unul dintre copiii Ei! Mă bucur de frumusețea prin care ni se dăruie, dar mă doare sufletul când o văd pângărită...

Îmi sunt apropiați acei oameni care țin la Natura-Mamă și o apără de nesăbuința și nepăsarea multora…

Mi-i dragă și revista „Natura" cu echipa ei de ziariști receptivi la toate semnalele și apelurile întru salvarea averii inestimabile, care ne-a fost transmisă prin străbuni de la Bunul Dumnezeu – moștenire, de care însă, vorba cântecului, „În fiecare zi ne batem joc..."

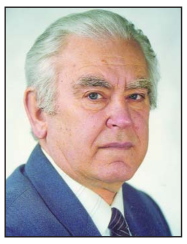
Datorită intervenției revistei „Natura" a fost salvat, de hoți, și izvorul din satul meu, Cotova, raionul Drochia. S-a întâmplat acum circa 10 ani.

Azi, când acest minunat colectiv sărbătorește trei decenii de activitate, dacă am aduna toate izvoarele (și râul Nistru, și pădurile, și pământul acestui meleag!), întru apărarea cărora a intervenit în repetate rânduri, prin forța Cuvântului scris, revista „Natura", ne-am da seama câte le-am fi pierdut și cu cât mai săraci am fi rămas...

Pentru eternitate 30 de ani nu e atât de mult, dar pentru Natură fiecare clipă, arbore, izvor, fiecare dintre noi, oamenii, – contează foarte mult.

Felicitări, dragi colegi! Un codru de ani înainte, tot atât de inspirați și frumoși revistei și Vouă, acelora care sunteți devotați Naturii!

SUNTEM ÎMPREUNĂ DE TREI DECENII

Dr. prof. Anatol EREMIA

„Natura" este una dintre prestigioasele noastre reviste, un îndrumar, o bogată sursă de informare în diversele domenii ale vieții publice. Prin valoarea științifică și caracterul ei aplicativ-practic publicația prezintă interes atât pentru specialiști, cât și pentru cititorii de rând, dornici de a-și îmbogăți bagajul de cunoștințe.

Deosebit de interesante sunt articolele despre însăși natura meleagurilor noastre. Lucruri noi și noi aflăm despre ariile naturale, despre codrii noștri seculari, despre râurile noastre mari și mici, despre grădinile și parcurile de altădată. Captivante sunt relatările despre animale, păsări, arbori, flori și plante decorative.

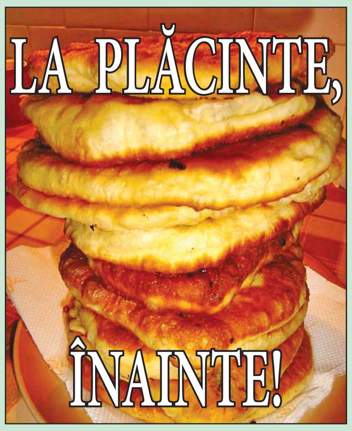
Importante sunt studiile despre istoria ținuturilor românești, despre evenimentele istorice și faptele de glorie ale străbunilor noștri. Profunde și de mare pondere informațională sunt articolele redacționale. Denotă dragoste de neam și țară scrierile literare, articolele de cultură și artă națională.

Studenții și elevii găsesc în paginile revistei multe dintre cele necesare pentru însușirea temelor prevăzute de programele școlare. Utile sunt recomandările și sfaturile pentru gospodarii de la țară, pentru harnicele gospodine de casă.

Evidentă este dorința echipei de creație ca revista să devină o sursă eficientă de cunoaștere și înțelegere a fenomenelor și faptelor din natură și societate.

Sincere mulțumiri dlui Alecu Reniță, fondatorul acestei publicații, redactorilor și autorilor, felicitări cititorilor cu prilejul celor 30 de ani ai revistei noastre „Natura".

Ciorbă de rață cu varză

Ingrediente: *carne de rață (spatele, aripile, labele), 1/2 varză proaspătă tocată, 1 ceapă mare tocată, 1 morcov tocat, 2 tulpini de țelină tocate, 1/2 cană roșii tocate (din conservă), 1 cană varză acră, 1 mână de fidea sau paste, 2 linguri de ulei, 1 foaie de dafin, mărar și pătrunjel tocat, piper și sare după gust.*

Mod de preparare: Se încinge uleiul într-o oală și se călește ceapa până când devine transparentă. Se adaugă morcovul, țelina și treptat varza și se stinge cu o cană de apă. Când începe să fiarbă, se adaugă carnea, foaia de dafin și se acoperă bine cu apă (se adaugă puțină sare și piper). Se lasă să fiarbă la foc mediu cu capacul pus pe o parte (30-40 minute), se ia spuma dacă este nevoie, se adaugă zeama de varză și se lasă să mai fiarbă vreo 10 minute, apoi se pun roșiile. Se lasă să fiarbă până când carnea se desprinde de pe os (dacă este prea multă grăsime la suprafață, o puteți scoate cu o lingură). Se pun pastele și se lasă 5-10 minute, se gustă de sare și piper, se oprește focul și se adaugă verdeața.

Fasole verde cu usturoi și roșii

Ingrediente: *1 kg fasole verde, 1 kg roșii, 3 căței de usturoi, 2 cepe, 100 ml ulei (de floarea-soarelui ori măsline), 2 linguri pătrunjel uscat sau proaspăt, sare după gust.*

Mod de preparare: În primul rând fasolea verde se curăță și se rupe bucățele medii, se lasă și mai lungă, dacă vă place. Se spală bine sub getul de apă și se pune la scurs.

Fiind sezon, se aleg roșiile cât mai coapte și se spală (pentru culoare puteți pune și roșii galbene).

Se taie bucăți medii (curățate de cotoare) și se trec printr-un blender. Nu se fac piure foarte fin, se lasă așa mai grunjoase. Dacă nu aveți blender se pot toca mărunt la cuțit sau se dau prin răzătoare.

Într-o tigaie mare și adâncă se toarnă jumătate din ulei (de floarea-soarelui ori de măsline), se încălzește bine și se pune la călit ceapa tocată mărunt. Când începe să se rumenească, se adaugă și usturoiul tocat mărunt, se amestecă și călește încă vreo 2 minute.

Se toarnă acum roșiile pasate, se amestecă bine și se lasă să fiarbă 10 minute la foc mediu. Apoi în tigaie se pune fasolea verde pregătită la pasul 1 și se toarnă restul din ulei.

Apă se adaugă cât să acopere exact fasolea din tigaie, nu mai mult! Când totul începe să fiarbă, se face focul mai mic, se acoperă tigaia cu capac și se lasă așa 30 de minute.

După acest timp se scoate capacul și se lasă să mai fiarbă încă 30 de minute.

Ideea este că după tot timpul de fierbere, apa și zeama în plus din tigaie se evaporă și sosul de roșii se face ceva mai dens. În caz că acest lucru nu se întâmplă, se mărește focul sub tigaie și se lasă mâncarea să fiarbă mai intens.

Când se ajunge la consistența dorită a sosului de roșii, dacă și fasolea este fiartă, se potrivește de sare, se adaugă pătrunjelul, se amestecă ușor și se închide focul.

Se lasă măcar 15 minute să se pătrundă înainte de servire.

Este foarte bună caldă, dar și mai delicioasă rece, pentru că se pătrunde și mai bine, fasolea este mai fermă și se potrivește perfect cu sosul de roșii acrișor. O serviți cu orice vă place - carne, pește, orez, etc.

Salată de legume pentru vară

Ingrediente: *3 cartofi, 1 morcov, câteva buchețele de broccoli, 1/2 sfeclă roșie fiartă, 1/2 dovlecel zucchini (de culoare verde închis), ulei de măsline (dacă nu aveți, puteți pune și ulei de floarea-soarelui, dar nu are gustul la fel), zeama de la o lămâie, piper, sare.*

Mod de preparare: Cartofii se pun la fiert în coajă într-o cratiță cu apă și sare.

Separat se pun la fiert dovlecelul zucchini în coajă, morcovul curățat de coajă și buchețelele de broccoli lăsate întregi.

Cartofii se răcesc, se curăță de coajă și se taie cuburi.

Dovlecelul zucchini se taie în jumătate, apoi în feliuțe potrivite, morcovul - în rondele, iar broccoli - se desface în buchețele mai mici.

La sfârșit se pune sfecla roșie tăiată cuburi, se condimentează cu sare și piper, se asezonează cu ulei de măsline și zeamă de lămâie.

Prăjitură simplă cu vișine

Ingrediente: *1 kg de vișine, 8 ouă, 200 gr zahăr, 250 gr făină, 50 ml ulei, un plic zahăr vanilat, coaja de la o lămâie, un praf de sare.*

Mod de preparare: Se spală vișinele, se curăță de sâmburi și se lasă la scurs. Se bat bine albușurile spumă, se adaugă apoi zahărul și se bate în continuare până ce se obține o spumă tare, densă și lucioasă (dacă întorci castronul deasupra capului să nu-ți curgă spuma în cap). Se adaugă treptat gălbenușurile, zahărul vanilat, sarea și coaja de lămâie. Apoi se pune mixerul pe turație mai mică și se adaugă treptat jumătate din făină, uleiul și apoi cealaltă jumătate de făină.

Într-o tavă tapetată cu hârtie de copt se întinde aluatul. Tava cea mai potrivită ar fi de dimensiunile 42x30 cm.

Vișinele care s-au scurs se adaugă peste aluat bucată cu bucată. Unele se „aruncă" mai de sus, pentru a ajunge mai adânc în aluat și altele mai de jos, pentru a rămâne la suprafață. Astfel vom avea vișine în toată grosimea prăjiturii.

Prăjitura se coace 25 minute la 180°C (treapta medie la cuptoarele pe gaz). Cum s-a scos din cuptor se presară cu zahăr tos, zahăr vanilat sau zahăr pudră.

Notă: În loc de vișine puteți folosi caise, piersice, pere, prune, cireșe sau strugurei de grădină.

ÎN GRĂDINA CU FLORI

Weigela, arbustul potrivit pentru grădina ta

Weigela este unul dintre cei mai populari și robuști arbuști de grădină. Odată plantat, se va dezvolta frumos chiar dacă îi acordați puțină atenție. Arbust de talie mijlocie, _Weigela_ va ajunge până la 2 metri înălțime și 2,5 metri în diametru.

Condiții de plantare

Crește bine pe orice tip de sol, cu condiția să fie bine drenat. Cel mai bine se simte însă în solul reavăn. Înflorește fie că este plantată în plin soare, fie la semiumbră. Dacă aveți soiuri cu frunze panașate, atunci ar trebui să le plantați la soare, pentru un colorit frumos.

Florile roz, mari, apar în mai-iunie și sunt grupate în inflorescențe de până la 4 pe tulpini. Specia *Weigela florida* are numeroase cultivaruri cu flori albe, roz și roșu în diferite nuanțe, bicolore, precum și frunziș purpuriu sau variegat.

Îngrijirea florilor

Weigela este o plantă rezistentă la ger, dar suportă bine și seceta. Se udă regulat, cu apă în cantități moderate. Vara este bine să creștem cantitatea de apă pentru udare.

Pentru a înflori abundent, planta trebuie tăiată anual, ocazie cu care se îndepărtează lemnul bătrân și se stimulează producția de tulpini noi. Tulpinile pe care au crescut flori se taie la jumătate vara, după ce perioada de înflorire a trecut. Ele se scurtează deasupra unui mugure sau a unui lăstar bine plasat.

Înmulțirea

Se înmulțește prin butași lignificați sau semilignificați. Se pot folosi lăstarii îndepărtați la tundere. Pentru ameliorarea speciilor, specialiștii practică și înmulțirea prin semințe. Însămânțarea se face toamna, după ce semințele sunt coapte.

Se plantează izolat sau în grupuri de arbuști. Adeseori e plantată lângă *Forsythia*, *Weigela* înflorind imediat după ea.

Sfaturi utile

Lucrări de întreținere corectă a culturii de morcov

Principalele lucrări de întreținere la cultura de morcov, care trebuie efectuate după semănat, sunt următoarele:

prășila oarbă - în cazul în care apar buruieni sau se formează crustă la suprafața solului. Pot fi efectuate trei prășile mecanice sau 1-2 prășile manuale;

rărirea - trebuie făcută atunci când apar primele 4-5 frunze. Trebuie să asiguri o distanță de 4-5 centimetri între plante pe rând. În cazul suprafețelor mai mari, precum cultura de morcovi din câmp, nu este necesară rărirea, deoarece densitatea per hectar este optimă prin semănarea mecanică și folosirea semințelor drajate.

irigarea - trebuie făcută după semănat și repetată la 2-3 zile, ca să asiguri umiditatea necesară pentru răsărirea plantelor, cu o cantitate de 80-100 metri cubi/hectar. În perioada îngroșării rădăcinilor, irigarea trebuie făcută de cinci sau șase ori, cu o cantitate de 300-400 metri cubi/hectar. În zonele în care precipitațiile sunt abundente, 2-3 udări sunt suficiente.

fertilizarea - fertilizarea culturii de morcov se face în două etape și este recomandată cu precădere pentru solurile sărace. Fertilizarea de bază se face atunci când au apărut cel puțin trei sau patru frunze, după rărit. A doua fertilizare trebuie făcută atunci când începe îngroșarea rădăcinilor. Fertilizarea trebuie repetată la un interval de 25-30 de zile și este recomandat un îngrășământ pe bază de azot, fosfor și potasiu.

Expresii înaripate

(folosite zi de zi)

- *A pierde nădejdea în cineva* = **a)** a nu mai avea încredere în cineva; **b)** a fi dezamăgit.
- *A duce* (sau *a purta, a târî, a ține pe cineva*) *de nas* = **a)** a domina, a stăpâni, a conduce (pe cineva), determinându-l să facă ceva (care nu este în interesul său); a amăgi, a înșela (pe cineva).
- *A fi mai mult mort decât viu* = **a)** a fi cuprins de o frică puternică; **b)** a fi peste măsură de obosit, de istovit.
- *A-i veni (cuiva) moș Ene pe la gene* = a i se face somn, a începe să moțăie.
- *A duce (pe cineva) la mormânt* [sau *a băga (pe cineva) (de viu)în mormânt*] = **a)** a pricinui moartea cuiva; **b)** (p.ext.) a necăji, a chinui foarte mult (pe cineva).
- *A face (praf și) chiseliță* = a snopi (pe cineva) în bătăi, a bate măr (pe cineva).
- *A se face dunăre (turbată)* (sau *a se face dunăre de mânie* ori *a fi mânios dunăre*) = a se mânia, a se supăra foarte tare.

Regulile de aur ale bunicii

(despre curățarea obiectelor din inox)

Cuptorul cu microunde

Petele de grăsime acumulate pe cuptorul tău cu microunde din inox pot fi eliminate cu pastă de dinți. Aplică un strat de pastă de dinți obișnuită peste zonele afectate, lasă să acționeze câteva minute după care șterge cu un burete. Pasta de dinți este ușor abrazivă, dar are agenți de curățare moderați ca putere pentru a nu produce zgârieturi.

Oalele și cratițele

Bicarbonatul de sodiu este aliatul perfect împotriva grăsimilor vechi și întărite de pe cratițele din inox din bucătărie. Prepară o soluție din apă caldă, bicarbonat de sodiu și câteva picături de detergent de vase și lasă cratițele la înmuiat două-trei ore. Cu un burete de vase spală în mod obișnuit cratițele. Acestea vor arăta impecabil și eviți astfel zgârierea lor.

Chiuvetele

Calcarul din apă se depune foarte ușor pe chiuveta din bucătărie, iar petele albe care apar în timp sunt extrem de inestetice. Există însă, o mulțime de soluții de îndepărtare a lor, atât în comerț, cât și în propria casă. Dacă speli frecvent chiuveta din inox cu oțet sau apă de gură vei ține la distanță petele și o vei dezinfecta. Pentru a îndepărta urmele de apă, care rămân de obicei după clătire, poți lustrui chiuveta cu puțin ulei de măsline. La final, șterge-o într-o singură direcție cu o lavetă de bumbac sau elimină surplusul cu prosoape de hârtie.

Robinetele și bateriile

Dacă vrei să eviți folosirea unor soluții puternice și toxice pentru curățarea robinetelor și bateriilor din baie, oțetul alb îți va fi de mare ajutor. Depunerile de piatră și rugină se vor curăța după o perioadă de câteva minute de la aplicarea oțetului. Șterge cu un burete aspru și clătește cu apă din abundență.

Tacâmurile

Tacâmurile din inox pot fi lustruite cu mare ușurință dacă în chiuveta din bucătărie se pune folie de aluminiu și apă din abundență cât să acopere toate tacâmurile. Se presară sare de masă și sucul de la două-trei lămâi și se lasă să acționeze 10-15 minute.

Mă îndoiesc, deci cuget. Cuget, așadar exist. Descartes

Ce este boala Lyme

Ce este boala Lyme? Boala Lyme este o boală infecțioasă cauzată de bacteriile *Borrelia burgdorferi*. Această bacterie se transmite oamenilor printr-o mușcătură de căpușă infectată. Căpușa se infectează după ce se hrănește din cerbi, păsări sau șoareci infectați.

Pentru a transmite boala o căpușă trebuie să stea pe piele cel puțin 36 de ore. Multe persoane cu boala Lyme nu știu că au fost mușcate de o căpușă. Boala Lyme a fost recunoscută pentru prima dată în orașul Old Lyme, Connecticut, în anul 1975. Este cea mai frecventă boală de căpușă din Europa și Statele Unite ale Americii.

Persoanele care trăiesc sau petrec timp în zone împădurite au șanse mai mari să se aleagă cu o asemenea boală. De asemenea, oamenii care au animale domestice și merg în zone împădurite riscă să se aleagă cu această bacterie numită *Borrelia burgdorferi*.

Simptomele bolii Lyme

Persoanele cu boala Lyme pot reacționa diferit, iar simptomele pot varia ca și gravitate. Deși boala Lyme este împărțită în general în trei etape, simptomele se pot suprapune.

Cele trei stadii ale bolii Lyme sunt:

Stadiul 1: Eritemul cronic migrator (ECM) - începe de obicei cu o leziune tegumentară caracteristică, eritem cronic migrator.

Stadiul 2: Infecție diseminată - după mai multe zile până la săptămâni, spirochetele se pot răspândi prin sânge spre alte organe din corp.

Stadiul 3: Infecție persistentă - luni până la ani mai târziu pot apărea semnele unor complicații grave.

Chiar și așa boala Lyme are o serie de simptome printre care:

- o erupție plată, circulară, care arată ca oval;
- dureri articulare și umflături;
- dureri musculare;
- dureri de cap;
- febră;
- noduli limfatici umflați;
- tulburări de somn;
- dificultate de concentrare.

Dacă vă găsiți în situațiile de mai sus este bine să vă adresați medicului imediat. Aceste simptome pot apărea imediat după infectare sau chiar la luni sau ani distanță.

Tratamentul bolii Lyme

Boala Lyme este tratată cel mai bine în stadiile incipiente. În cazul acesta nu este nevoie decât de 10-14 zile de antibiotice orale pentru a elimina infecția.

Medicamentele utilizate pentru a trata boala Lyme includ:

- doxiciclina, amoxicilina sau cefuroximul, pentru adulți și copii;
- cefuroxim și amoxicilina, sunt utilizate pentru a trata femeile care alăptează sau îngrijesc un copil.

Antibioticele intravenoase (IV) sunt utilizate pentru unele forme mai grave de boală Lyme și pentru persoanele care au probleme cu inima sau cu sistemul nervos central.

După terminarea tratamentului, persoana infectată trebuie să urmeze un regim alimentar care poate să dureze între 14 și 28 de zile.

Artrita Lyme, un simptom în stadiul tardiv al bolii Lyme, care poate fi prezentă la unele persoane, este tratată cu antibiotice orale timp de 28 de zile.

După terminarea tratamentului, persoanele infectate cu boala Lyme pot, încă, avea simptome ca și cum ar fi infectate. Simptomele sindromului bolii post-Lyme sunt similare cu cele care apar în stadiile incipiente. Sindromul bolii post-Lyme poate afecta mobilitatea și abilitățile cognitive. Tratamentul este axat în principiu pe calmarea durerii și a disconfortului. Majoritatea oamenilor se recuperează, dar poate dura luni sau ani.

Nu există dovezi că boala Lyme este contagioasă între oameni. De asemenea, în conformitate cu Centrul pentru Controlul și Prevenirea Bolilor (CDC), femeile însărcinate nu pot transmite boala fetusului prin laptele matern.

Printre celebritățile lumii care au fost afectate de boala Lyme se numără următoarele persoane: Justin Bieber, Avril Lavigne, Ben Stiller, Shania Twain, Kelly Osbourne, Ally Hilfiger, Debbie Gibson, Alec Baldwin, Daryl Hall, Thalía Mottola, Kris Kristofferson, Bella Hadid.

Claudiu PETRIȘOR

Cele mai nutritive fructe și legume autohtone din luna iunie

Începutul verii este un prilej perfect de a ne bucura de fructe și legume proaspete crescute în țara noastră. E bine să le mâncăm la scurt timp după ce le-am procurat și să nu le păstrăm prea mult în frigider.

Cireșele

Aceste fructe proaspete au proprietăți antioxidante și puține calorii. Fructele oferă o serie de beneficii pentru sănătate, cum ar fi recuperarea organismului după efort, ajută la somn și protejează inima. Unul dintre compușii forte conținut de cireșe este licopenul, un compus pe care îl găsim și în roșii. Cireșele mai conțin antociani, compuși care ameliorează în mod natural durerea și au efect antiinflamator, putând reduce riscul îmbolnăvirii cu mai multe tipuri de cancere. Cireșele sunt una dintre cele mai bune surse naturale de melatonină, hormonul responsabil de un somn lung și odihnitor. O porție de cireșe este o sursă bună de fibre și vitamina C.

Castravetele

Compus din 96% apă, este unul dintre alimentele cu putere mai mare de hidratare. Castravetele este bogat în vitaminele A, C și K, precum magneziu și potasiu. În afară de salate și sandwich-uri, încercați să utilizați felii de castravete pe garnituri.

Agrișele

Agrișele conțin vitamina C, fibre, minerale și potasiu care sunt bune pentru întregul organism. Deși sunt destul de acre, nutriționiștii ne recomandă să le consumăm fără adaos de zahăr, pentru a ne bucura de beneficiile acestor fructe fără calorii suplimentare.

Zmeura

Compușii din zmeură au abilitatea de a preveni dezvoltarea excesivă a bacteriilor și a unor tipuri de ciuperci care pot afecta organismul. Pe cât de puține calorii are, pe atât este zmeura de bogată în antioxidanți care combat îmbătrânirea și reduc riscul unor afecțiuni asociate vârstei a treia.

Morcovii

Deși sunt disponibili pe piață pe întreaga durată a anului, morcovii au cel mai bun gust la începutul verii. Dulci, parfumați și plini de sevă, morcovii timpurii sunt bogați în beta-caroten, un antioxidant puternic care protejează pielea și revitalizează sângele.

Cartofii noi

Cartofii noi și dulci sunt una dintre cele mai populare legume de la începutul verii. Plini de carbohidrați, proteine, calciu, fibre și nu în ultimul rând, vitamina C, cartofii reduc inflamațiile, cresc activitatea cerebrală și previn bolile cardiovasculare.

Ceapa

Fitocompușii activi din ceapă îmbunătățesc imunitatea organismului, reglează nivelul de zahăr din sânge și sunt responsabili de producerea colesterolului HDL „colesterolul bun", care menține inima sănătoasă.

Usturoiul

Pentru a beneficia de toate nutrimentele sale, usturoiul trebuie consumat crud. Cel mai important efect al său este cel de antibiotic natural, care poate ajuta organismul în lupta cu infecțiile. Usturoiul este un aliat bun datorită conținutului de magneziu, calciu, vitamina B, fosfor și potasiu.

Boabele de mazăre

Înainte de toate mazărea este o sursă bogată de fibre vegetale, vitamina A, vitamina C, vitamina B9, carbohidrați, calciu, fier, fosfor, potasiu și alte minerale. Specialiștii susțin că dintre toate vegetalele, acestea sunt cele mai potrivite pentru a furniza tiamină (vitamina B1). Mazărea poate substitui cu succes carnea pentru o vreme, fiind extrem de bogată în proteine.

Apa oxigenată

12 motive pentru care nu trebuie să-ți lipsească din casă

Pe lângă faptul că poate dezinfecta diverse răni, apa oxigenată poate fi folosită și pentru curățarea locuințelor. Apa oxigenată este un germicid fenomenal, considerat a fi unul din cei mai eficienți și siguri dezinfectanți disponibili pe piață. Acest produs are abilitatea de a ucide microorganisme prin oxidare - cu alte cuvinte, apa oxigenată poate realiza un fel de ardere controlată.

Ceea ce poate nu știai este că proprietățile tocmai enumerate ale apei oxigenate o fac să fie un produs ideal pentru curățarea locuințelor. Mai mult, această substanță este ieftină și, spre deosebire de numeroasele produse pe bază de chimicale disponibile în magazine, nu provoacă niciun efect secundar nedorit.

Înainte de a-ți enumera toate modalitățile interesante în care poți folosi acest produs în casă, dorim să-ți amintim că majoritatea soluțiilor de apă oxigenată pe care le poți achiziționa au o concentrație de 3%. Ținând seama de acest fapt, pregătește-te să descoperi 12 motive pentru care apa oxigenată nu ar trebui să-ți lipsească din casă!

12 moduri surprinzătoare în care poți folosi apa oxigenată:

1. Dezinfectarea meselor și a tocătoarelor de lemn

Mesele și tocătoarele de lemn sunt un mediu ideal pentru proliferarea microbilor prezenți în carnea crudă, cum ar fi *Salmonella*. Pentru a dezinfecta aceste suprafețe, nu trebuie decât să le pulverizezi cu apă oxigenată.

2. Curățarea fructelor și a legumelor

În zilele noastre, fructele și legumele pe care le achiziționăm din piață sunt acoperite cu tot felul de microbi și chimicale nocive care ne pot afecta sănătatea.

Pentru a curăța aceste alimente, pur și simplu amestecă o jumătate de cană de apă oxigenată cu un castron de apă normală. Folosește amestecul obținut pentru a clăti fructele și legumele achiziționate.

3. Dezinfectarea frigiderelor și a chiuvetelor

Frigiderul este locul unde depozităm alimentele pe care le consumăm, iar în chiuvetă spălăm aceste alimente înainte de a le găti, precum și diferite ustensile folosite pentru gătit.

Deoarece frigiderul și chiuveta pot găzdui mii și milioane de microbi, este indicat să folosești puțină apă oxigenată pentru a curăța periodic interiorul acestor două spații. Lasă substanța să acționeze timp de câteva minute, apoi îndepărtează-o cu o cârpă umedă.

4. Curățarea bureților

Din cauza faptului că sunt utilizați pentru a îndepărta resturile alimentare de pe farfurii și ustensile, bureții de bucătărie sunt îmbibați cu tot felul de bacterii potențial nocive. Pentru a-i dezinfecta, prepară un amestec din cantități egale de apă oxigenată și apă normală, apoi pur și simplu înmoaie-ți bureții în aceasta.

5. Albirea rufelor

Această substanță poate îndepărta petele de pe rufele albe, dar și petele de sânge de pe covoare și țesături. Data viitoare când vrei să speli albituri, nu porni mașina de spălat înainte să introduci o cană de apă oxigenată în aceasta. În cazul petelor de sânge, aplică această substanță direct pe suprafețele pătate.

6. O baie detoxifiantă care te întinerește

Dacă vrei să-ți întinerești, reîmprospătezi și detoxifiezi trupul, toarnă doi litri de apă oxigenată (concentrație 3%) într-o cadă plină cu apă fierbinte și scufundă-te în acest amestec pentru cel puțin o jumătate de oră.

7. Uciderea ciupercii piciorului

Apa oxigenată este un remediu eficient împotriva ciupercii piciorului. Prepară o soluție din cantități egale de apă oxigenată și apă normală, apoi înmoaie-ți picioarele în aceasta pentru o jumătate de oră, în fiecare seară.

8. Tratarea infecțiilor

Apa oxigenată este utilă pentru a trata infecțiile cutanate, inclusiv cele de natură fungică. Te sfătuim să aplici această substanță direct pe regiunea afectată de mai multe ori pe zi.

9. Uciderea acarienilor

Acarienii se pot aduna exact acolo unde te aștepți cel mai puțin și sunt foarte greu de observat cu ochiul liber. Lăsați de capul lor, acești dăunători îți pot afecta starea generală de sănătate.

Pentru a-ți curăța casa de acarieni, prepară un amestec din cantități egale de apă oxigenată și apă normală, apoi folosește o sticlă cu pulverizator pentru a-l aplica în toate locurile unde bănuiești că acarienii și-au făcut culcușul.

10. Dezinfectarea periuțelor de dinți

Periuțele de dinți adăpostesc tot felul de microbi care, pe termen lung, ne pot afecta sănătatea. Pentru a curăța aceste instrumente de igienă dentară atât de importante, nu trebuie decât să le scufundăm în puțină apă oxigenată.

11. Ameliorarea durerilor de dinți

Deși apa oxigenată nu este un analgezic, această substanță are proprietăți antivirale, antibiotice și antifungice, motiv pentru care o poți folosi pentru a lupta împotriva infecțiilor bucale.

12. Deschiderea la culoare a părului

Dacă vrei să-ți deschizi părul la culoare, amestecă apă oxigenată (concentrație 3%) cu o cantitate egală de apă normală. După ce ți-ai făcut duș, pulverizează-ți amestecul obținut pe păr. Schimbarea nu este radicală, dar toată lumea va avea impresia că părul ți s-a deschis la culoare în mod natural.

Sursa: retetepractice.com

Ce spune culoarea rujului despre personalitatea ta

Roșu aprins, roz sau o nuanță naturală – ce culoare preferi să aibă rujul pe care îl porți pe buze? Orice alegere ai face, asta spune multe despre personalitatea ta.

1. **Roșu aprins** - ești o persoană cu multă încredere de sine, dar și foarte pasională. Îți place să fii admirată de cei din jur și nu te deranjează absolut deloc dacă alții îți văd latura senzuală.

2. **Mov** - îți place să deții controlul, chiar dacă nu faci asta în mod vădit. Nu ești neapărat o persoană care să se laude cu capacitățile sale, dar știi exact ce faci. Ești organizată și răbdătoare. Preferi să plănuiești totul cu atenție înainte de a lua decizii.

3. **Roșu deschis** - dacă preferi un ruj roșu, dar mai „subtil", ești genul de persoană căreia îi place mai degrabă discreția. Această alegere mai spune despre tine că ești destul de individualistă, dar nu înseamnă că ești plictisitoare. De asemenea, pui accent mare pe viața personală și pe respectarea acesteia.

4. **Culoarea piersicii** - ești o persoană bună, blândă și generoasă. Îți prețuiești foarte mult familia și prietenii și întotdeauna le ești alături atunci când au nevoie de sprijin. Îți place să-ți pui timpul și energia la dispoziția altora.

5. **Roz aprins** - îți place să îi conduci pe cei din jurul tău și să ai parte de multă aventură. Nu te temi să le arăți tuturor latura ta „sălbatică". Cuvântul tău favorit este „da", ca răspuns afirmativ oricărei provocări: noi aventuri, noi prieteni, noi mâncăruri, noi experiențe. Sunt prea puține lucruri care să te poată speria cu adevărat!

6. **Culoarea vinului** - „seducție" este cuvântul care te descrie cel mai bine. Nu te grăbești să obții ceea ce vrei, preferând, în schimb, să faci totul pas cu pas. Te bucuri de toate aspectele vieții și trăiești din plin fiecare clipă. Când vine vorba de dragoste, îți place mai degrabă emoția unei"vânători" adevărate, decât o cucerire ușoară.

7. **Roz pal / „baby pink"** - vrei ca cei din jur să te considere „adorabilă". Îți plac în general lucrurile drăgălașe, cele care au un aspect foarte frumos și îngrijit. Ai o slăbiciune pentru copii și animale, care te cuceresc pe loc.

8. **Culori „neobișnuite": albastru, verde, galben** - dacă nu te temi să-ți dai pe buze cu o astfel de culoare, atunci, cu siguranță, ești o fire extrem de creativă, cu o imaginație foarte bogată. Arta joacă un rol important în viața ta și îți place să gândești liber, fără a pune „etichete".

9. **Negru** - nu înseamnă neapărat că ești o persoană negativă sau rea, dar arată că ai o latură mai întunecată. Ai un umor mai „macabru" și nu e ușor să găsești ceva care să te amuze cu adevărat. Îți plac filmele de nișă și cărțile scrise de autori mai nonconformiști.

10. **Grej / „taupe"** - ești o persoană foarte conectată cu natura, animalele și lumea din jurul tău. Nu îți place superficialitatea sau relațiile de complezență. Îți place să găsești semnificația oricărui obiect sau experiențe trăite.

Sursă: Realitatea.net

Vara purtăm haine din stofe naturale

Atunci când vine vara hainele devin o prioritate nu în materie de modă, ci pentru a ne proteja de soarele puternic și de temperaturile ridicate. Chiar dacă tindem să ne cumpărăm hainele în funcție de culori, design, accesibilitate ca preț, specialiștii ne recomandă să punem înainte de toate calitatea materialului din care sunt făcute. Pe timpul verii, cea mai bună alegere confirmată de specialiști sunt hainele de bumbac, in sau cânepă. Alte materiale pe care le putem alege de-a lungul anului sunt lâna, cașmirul sau mătasea.

Fibrele naturale ne apără sănătatea

Hainele de bumbac sunt recomandate pe timpul verii datorită puterii de absorbție a transpirației. Vara, transpirăm mai mult ca urmare a temperaturilor ridicate. Absorbția apei ne ajută să nu simțim căldura atât de puternic, oferindu-ne o senzație de răcoare.

Fiind un produs natural, ne apără de eventualele alergii la materialele sintetice.

Mai mult, hainele de bumbac sunt confortabile și lejere, dându-ne o stare de bine în condițiile în care disconfortul termic poate duce la alterarea stării de sănătate.

Bumbacul este considerat hipoalergic, ținând praful la distanță. Hainele de bumbac sunt recomandate persoanelor care suferă de astm, alergii sau care sunt predispuși la iritații ale pielii.

Hainele din bumbac organic, o opțiune tot mai frecventă

Bumbacul organic este produs folosind metode și materiale care nu pun în pericol mediul înconjurător. Un astfel de bumbac este considerat a fi crescut fără pesticide sau fertilizatori sintetici. Fibrele de bumbac organic ne apără de eventualele iritații ale pielii cauzate de produsele chimice cu care au fost tratate plantele.

Îmbrăcămintea organică este considerată o alegere foarte bună pentru copii și bebeluși, deoarece lasă pielea să respire și îi apără de iritații și alergii.

Hainele din fibre de in

Chiar dacă hainele de in sunt mai rigide, ele sunt recomandate pentru gradul de absorbție a apei și pentru proprietățile benefice ale unei fibre naturale.

Specialiștii ne sfătuiesc să alegem vara pe lângă hainele de bumbac pe cele de in pentru a ne proteja de temperaturile ridicate.

Hainele de cânepă ne apără de ultraviolete

Hainele de cânepă sunt recomandate pe timpul verii deoarece pot opri pătrunderea ultravioletelor. De asemenea, specialiștii consideră că fibrele de cânepă au proprietăți antibacteriene.

Cum deosebim hainele din fibre naturale de cele sintetice

Hainele de bumbac pot fi confundate cu cele de vâscoză, datorită texturii moi a acestora, așa cum hainele de lână pot fi ușor confundate cu cele făcute din fibre de acril. Cele din urmă pot fi ușor recunoscute deoarece nu lasă pielea să respire, ne încălzim ușor în ele și se electrizează.

Hainele din fibre sintetice sunt un adevărat pericol pentru sănătate, având în vedere că sunt tratate cu substanțe chimice pentru a fi moi, ușor de spălat și mai ales colorate.

Între fibrele sintetice pe care trebuie să le evităm atunci când ne achiziționăm haine, se află acrilul, poliesterul, vâscoza, acetatul de celuloză.

Orice material care ne este recomandat în magazine ca fiind antistatic, ca produs care nu necesită călcare sau care nu are etichetă pentru a preciza tipul de fibre din care este făcut nu ar trebui să facă parte din garderoba noastră.

Clubul dietelor de slăbit

Vișinele ard grăsimile

În dieta de o săptămână vei avea nevoie în jur de două-trei kilograme de vișine. Regimul trebuie să fie asociat cu multe legume, carne de pui și de pește, cât mai sărac în grăsimi și carbohidrați.

Ziua 1

Mic dejun: un ou fiert, două linguri de brânză de vaci, o cafea cu lapte.

Prânz: supă de pui, o felie de pâine, sote de fasole verde, 200 grame de vișine.

Cină: orez cu ciuperci, salată de sfeclă, un pahar de 250 ml suc de vișine.

Ziua 2

Mic dejun: trei linguri de brânză de vaci, o felie de pâine prăjită, cafea.

Prânz: supă de legume, carne de pește la grătar, piure de cartofi (150 gr), usturoi, 250 gr vișine.

Cină: ghiveci de legume cu salată verde, o felie de pâine, o prăjitură cu vișine confiate.

Ziua 3

Mic dejun: 300 gr vișine.

Prânz: supă de legume, salată din ciuperci, ardei, măsline, castraveți, roșii, 250 ml suc proaspăt de vișine.

Cină: friptură de pui (150 gr), salată verde, 200 gr vișine.

Ziua 4

Mic dejun: cereale integrale cu lapte, 100 gr vișine.

Prânz: supă de pui cu legume/ supă de pui cu tăiței, friptură de vită (100 gr) cu cartofi natur (150 gr), 250 gr vișine.

Cină: piure de cartofi (150 gr) cu friptură de pui la cuptor (150 gr), salată de roșii cu castraveți, o prăjitură cu vișine.

Ziua 5

Mic dejun: iaurt degresat cu fulgi de porumb, 100 gr vișine.

Prânz: supă de legume, pește slab la grătar cu lămâie, un pahar de 250 ml suc de vișine.

Cină: supă de pui, friptură înăbușită de pui cu garnitură de fasole verde, 200 gr vișine.

Ziua 6

Mic dejun: ou fiert, două linguri brânză de vaci, cafea cu lapte.

Prânz: supă de curcan, pui la grătar cu garnitură de crudități (morcovi, țelină, lămâie, etc.), prajitură de vișine sau 150 gr vișine.

Cină: supă de curcan, 200 gr vișine.

Ziua 7

Mic dejun: iaurt degresat, o felie de pâine prăjită și 100 gr vișine.

Prânz: supă de legume, friptură de pui cu salată verde, 250 ml suc de vișine.

Cină: pește la grătar cu legume la cuptor, salată de fructe (100 gr vișine, iar restul fructelor, după preferință).

Autor: redactia ele.ro

Traista cu bancuri

Bancuri pentru și despre copii

Un băiețel intră la ceasornicar cu un cățeluș în brațe.

– Bună ziua. Am venit pentru câine.

– Pentru câine? Aici se repară ceasuri. Ce pot eu să-i fac? Ce are?

– Se oprește din zece în zece minute…

* * *

Învățătorul a scris în carnetul elevei:

– „Liliana vorbește prea mult".

Tatăl, semnând observația de luare la cunoștință, adaugă:

– „Dacă i-ați cunoaște mama!"

* * *

O fetiță stătea lângă mama ei și o studia. La un moment dat, a observat cât de multe fire de păr alb are pe cap și a întrebat-o de ce.

Mama i-a răspuns: "De câte ori mă superi, sau faci un lucru rău și eu sunt nefericită, îmi iese câte un fir alb".

După câteva momente de gândire profundă, fetița i-a răspuns: "Deci așa a ajuns bunica să aibă tot părul alb…"

* * *

– Doamnă învățătoare, să știți că fiul meu nu poate veni azi la școală!!!

– Dar cu cine vorbesc ?

– Cu tatăl meu!

* * *

O fetiță abia a terminat prima săptămână de clasa întâi și a venit supărată acasă:

- Îmi pierd vremea cu școala, - îi spune mamei. - Nu știu să citesc, nu știu să scriu și nici să vorbesc nu mă lasă!

* * *

– Doamna învățătoare, poate fi pedepsit cineva pentru un lucru pe care nu l-a făcut?

– Nu!

– Atunci nu o să mă pedepsiți pentru că nu mi-am făcut tema!

* * *

Mama intră în dormitorul lui Răducu să-l trezească pentru a pleca la școală, dar îl găsește plângând.

– Fiule, de ce plângi? îl întreabă.

– Am visat că școala luase foc.

Mama încearcă să-l consoleze:

– Nu mai plânge, scumpul meu, era doar un vis.

– Tocmai de-asta plâng!

* * *

– Gigel, spune-mi cel mai lung cuvânt care îți vine în minte.

– Gumă.

– Cum așa? Are doar două silabe.

– Da, dar o putem lungi cât vrem!

Pagini organizate după „Formula AS", „Asul Verde", ziare.com și alte surse de Paraschiva MĂMĂLIGĂ

Când marea este liniștită, oricine poate fi cârmaci. Syrus

Şarpele care, posibil, nici n-a existat

După ce regina egipteană şi iubitul ei, generalul roman Marcus Antonius, şi-au văzut forţele decimate în bătălia de la Actium, în 31 î.e.n., cei doi s-au retras în Alexandria. Câteva luni mai târziu, s-au trezit cu armata lui Octavianus la porţile oraşului. Marc Antoniu, disperat, se sinucide, căzând răpus de propria-i sabie. În faţa perspectivei de a-şi pierde regatul, Cleopatra se „lasă” muşcată de un şarpe veninos, alături de cele două servitoare ale sale.

Totuşi, chiar aşa să se fi derulat lucrurile? Dovezile referitoare la moartea legendarei regine, la fel ca cele privind o mare parte din biografia acesteia, sunt foarte fragile (potrivit History.com). Autorii celor mai cuprinzătoare relatări cu privire la viaţa ei, în special Plutarh, au trăit la câteva generaţii după Cleopatra. Poeţii şi dramaturgii de mai târziu s-au bazat pe aceste surse, transformând-o, practic, într-o figură aproape mitologică.

Ce ştim despre moartea Cleopatrei

Potrivit Enciclopediei Britannica, după cum este menţionat mai sus, Antoniu şi Cleopatra s-au retras în Alexandria. De aici, au privit neputincioşi cum foştii lor aliaţi şi susţinători treceau, unul câte unul, la inamic. Luând în considerare circumstanţele, regina a cerut să-i fie ridicat la palat un mausoleu, lângă un templu dedicat zeiţei Isis, în care se va refugia la finele lunii iulie a anului 30 î.e.n., când trupele lui Octavian vor intra în oraş. Auzind că dragostea lui s-ar fi sinucis (adevărul era, însă, altul la acel moment), Marc Antoniu alege să-şi ia şi el viaţa. Aflând, ulterior, că informaţia era eronată, a fost transportat imediat la regina Egiptului, în braţele căreia a murit.

Potrivit lui Plutarh, un membru al gărzilor lui Octavianus a avertizat-o în secret pe Cleopatra pe 9 august că generalul urma, în scurt timp, să plece la Roma, intenţionând s-o ia şi pe ea, şi pe copiii săi. A doua zi, regina s-a închis în mausoleu alături de două servitoare, Iras şi Charmion, transmiţându-i o notă lui Octavian. După deschiderea scrisorii, în care cerea să fie înmormântată alături de Marcus Antonius, liderul roman şi-a trimis oamenii la mausoleu. Spărgând porţile construcţiei, au găsit-o pe Cleopatra zăcând fără suflare pe un pat de aur, cu cele două slujitoare alături, de asemenea, fără respiraţie. Avea 39 de ani şi condusese Egiptul mai bine de 20 dintre ei.

Teoria muşcăturii şarpelui

Conform celei mai vehiculate teorii cu privire la moartea Cleopatrei, aceasta s-a stins din cauza unei muşcături de viperă sau de cobră. Dacă este vorba, într-adevăr, de o sinucidere, a fost una „poetică” – vipera era un simbol al regalităţii egiptenilor, în timp ce cobra era asociată cu Isis, zeiţa preferată a Cleopatrei. Potrivit cercetătorilor, această ipoteză ridică o serie de probleme. De exemplu, cobrele aveau, de obicei, 1.5-2.2 m lungime, adică erau mult prea mari pentru a fi introduse în mausoleu într-un coş de smochine, aşa cum spune povestea. În plus, nu toate muşcăturile de şarpe sunt mortale, iar cele care sunt, omoară victimele încet şi cu durere. Este greu de crezut că o astfel de creatură ar fi putut s-o ucidă pe regină şi pe servitoarele sale în scurtul interval de timp necesar ca Octavian să-şi primească nota şi să trimită gărzile.

Dacă Cleopatra s-a otrăvit, este mai probabil că a băut un amestec letal din plante (opiu, de exemplu) sau că şi-a aplicat un unguent toxic, aşa cum a sugerat un istoric antic.

A fost sinucidere?

O mare parte din ceea ce ştim azi provine de la Octavian, un personaj pe care unii l-au considerat suspect principal, nu martor. Regina charismatică reprezenta o potenţială ameninţare pentru dominaţia sa în Egipt. Indiferent dacă a ordonat sau nu uciderea ei, el a cerut gărzilor sale să-l omoare pe Cezarion, copilul pe care Cleopatra l-a avut cu Cezar, ca să elimine orice posibilitate ca băiatul să devină succesorul mamei sale la tron. Apoi, a făcut din Egipt o provincie romană, cu el însuşi la rang de împărat. Ulterior, şi-a schimbat numele în Augustus. În memoriile lui, acesta s-a asigurat că varianta sa despre Cleopatra şi sinuciderea ei – muşcătură de şarpe – va dăinui peste veacuri.

Cât despre ceea ce s-a întâmplat cu adevărat în acel mausoleu, Plutarh a concluzionat: „Nimeni nu cunoaşte adevărul cu privire la această chestiune”.

Poezii de Ion VATAMANU:

Cântec

Ce-i firul cel de iarbă, că-i aşa de verde?
E un cântec, draga mea, ce se cântă repede.
Ce-i în râul, care curge, val cu val adună?
E o viaţă, draga mea, şi un cer cu lună.
Ce-i în pomul de stejar, în a lui tulpină?
Mi s-arată, draga mea, lemn şi o lumină.
Dar ce-i dorul cine-l are de părinţi şi ţară?
O pădure fără capăt şi o căprioară.

Artă şi destin

Juca poetul văzduhul şi focul,
Juca poetul apa şi ninsoarea,
Juca şi viaţa lui, juca în ea norocul,
Cum joacă printre ceruri înserarea.

Juca poetul sufletul fierbinte,
Juca poetul munţii şi tăcerea,
Copil – poetul, poetul un părinte,
Când unu-n altu-şi cată mângâierea.

Juca poetul rana lui deschisă,
Juca poetul drama şi iubirea,
Juca în ochi privirea necuprinsă,
Sfârşitul ei, nemărginirea.

Juca poetul ca zeii zburători,
Juca poetul ca mugurii pe ram,
Juca cum joacă cei nemuritori,
C-o mână peste soare, cu alta peste neam.

Fapt...„divers”

Papagalul Dracula, un „vampir” extrem de rar – devorează smochine şi bea nectar

Pasărea Dracula, o creatură care ar putea trece drept o încrucişare dintre un vultur, un corb şi un papagal, trăieşte doar în pădurile tropicale din Noua Guinee şi este una dintre cele mai neobişnuite înaripate de pe Pământ.

Psittrichas fulgidus, numit, pe baza înfăţişării sale, şi papagalul Dracula, are abdomenul învelit cu pene stacojii, iar spatele împreună cu gâtul îi sunt acoperite de pene negre, cu irizaţii gri, care arată ca o pelerină. Are ciocul în formă de „cârlig”, asemănător cu cel al vulturilor, iar capul – mic şi golaş.

Se hrăneşte cu fructe şi nectar

Această pasăre deosebită constituie singurul membru al genului său. În ciuda aspectului şi a denumirii, papagalul nu este deloc „însetat” de sânge. În schimb, este interesat aproape în exclusivitate de un soi rar de smochine, ceea ce reprezintă, o problemă. Din cauza acestei rarităţi, supravieţuirea sa este pusă în pericol. Când nu mănâncă gustoasele fructe, Dracula se mai hrăneşte cu nectar şi anumite tipuri de flori.

Papagalii respectivi sunt destul de mari – au lungimea de 18 centimetri şi cântăresc între 680 şi 790 de grame. Există foarte puţine diferenţe estetice între masculi şi femele. Singura deosebire notabilă este faptul că masculii au o pată roşie pe cap, în apropierea ochilor.

Exemplare vulnerabile

Păsările în cauză par a fi sociabile. De obicei, sunt observate în perechi sau, uneori, în grupuri mai mari, de până la 20 de exemplare. Spre deosebire de alţi papagali, Dracula nu umblă, ci sare pe ramurile copacilor pentru a se deplasa. Sunetele pe care le emite au fost descrise ca fiind sinistre şi discordante, putând fi auzite de la distanţe mari. Din păcate, aripile sale sunt foarte căutate pe anumite pieţe din zona Oceaniei, iar puii lor se vând la preţuri foarte mari. Acest lucru, dublat de micşorarea habitatului din cauza exploatării forestiere masive, a făcut ca pasărea să fie clasificată drept specie vulnerabilă de către Uniunea Internaţională pentru Conservarea Naturii.

Dacă papagalul Dracula, cu dieta sa frugivoră, îi „dezamăgeşte” pe cei care se aşteptau la un specimen avid de sânge, canarul-vampir îşi merită denumirea cu vârf şi îndesat. *Geospiza difficilis septentrionalis* sau, popular, „canarul-vampir”, trăieşte doar pe insulele Wolf şi Darwin din Arhipelagul Galápagos, hrănindu-se cu sângele altor păsări. Acesta ciuguleşte la baza penelor, până când ţâşneşte lichidul roşu. Curios este că una dintre victimele sale predilecte – corbul de mare cu picioare albastre – nu opune niciun fel de rezistenţă atunci când este ciupit.

Pasărea-croitor îşi foloseşte ciocul ca ac de cusut

Orthotomus sutorius – pasărea-croitor comună – este o micuţă zburătoare cântătoare care trăieşte în Asia tropicală, dar nu trilurile sale sunt ieşite din comun, ci abilităţile de construire a cuibului. De obicei, ea coase laolaltă două sau trei frunze pentru a-şi crea un fel de „ceaşcă”, pe care o foloseşte atât ca adăpost confortabil, cât şi pentru a se camufla în faţa prădătorilor. Pasărea-croitor femelă îşi foloseşte ciocul ascuţit ca un ac pentru a străpunge mai întâi frunzele, apoi ia pânză de păianjen sau fibre vegetale şi le trece prin găuri. Nu se ştie cum au acest talent, dar este probabil să fie transmis genetic.

Procesul de construire a cuibului începe cu descoperirea frunzelor potrivite (trebuie să fie suficient de solide pentru a susţine greutatea familiei). Apoi, „căsuţa” trebuie să fie amplasată la o anumită înălţime. Pasărea va încerca mai întâi să se înfăşoare în interiorul unei frunze. Dacă aceasta este suficient de mare, procesul de cusut poate începe. Dacă nu, va trebui să folosească „foi” verzi suplimentare din apropiere sau să găsească un loc mai bun.

Pasărea-croitor îşi va utiliza picioruşele pentru a ţine apropiate marginile frunzei, pe care le perforează cu ciocul. Introduce cu grijă fibrele vegetale sau pânza de păianjen prin găuri, de zeci, chiar de sute de ori. Cuibul nu se destramă, în mare parte, datorită grosimii materialului de cusut utilizat, dar şi datorită modelelor complexe (150-200) de cusături. Odată ce adăpostul este gata, îl vor căptuşi cu pene şi cu material vegetal.

Artistul cofetar şi incredibilele sale iluzii create din prăjituri

Ben Cullen, un fost tatuator de 29 de ani, transformat în artist culinar, a stârnit senzaţie în mass-media graţie iluziilor sale create din prăjituri, care variază de la deserturi „deghizate” în fructe şi legume până la torturi (foarte fidele realităţii) sub formă de mâini de om. Uitându-te la prăjiturile incredibile ale lui Ben, ai crede că artistul coace de o viaţă. De fapt, a debutat în acest domeniu cinci ani în urmă, când un client pe care îl tatuase i-a arătat nişte modele de decoraţiuni pe care le făcuse pentru produse de patiserie. Cullen le-a găsit fascinante. Prin urmare, a decis să încerce şi el să creeze dulciuri în acelaşi mod. După primele rezultate, era deja „dependent”.

Fiind pasionat de artă aproape toată viaţa, fostului tatuator, nu i-a fost foarte greu să îşi folosească experienţa la confecţionarea prăjiturilor şi să ducă acest talent la un cu totul alt nivel. Şi-a folosit cunoştinţele de desen pentru a le conferi deserturilor un aspect ultrarealist: „Îmi place să creez aceste iluzii cel mai mult pentru că atrag atenţia oamenilor care, altfel, nu ar fi interesaţi de confecţionarea prăjiturilor. Sper ca tinerii să fie atraşi de acest stil de artă şi să încerce şi ei ceva similar”, a spus Ben.

Deşi produsul final al muncii sale este, de cele mai multe ori, impresionant, Ben Cullen mărturiseşte că i-ar plăcea ca, într-o bună zi, să aibă propria emisiune de televiziune în care ceilalţi să poată vedea „care sunt suişurile şi coborâşurile fiecărei creaţii, documentarea şi toate procesele”. Cullen începe, de obicei, prin planificarea design-ului (nu desenează, însă, nimic pe hârtie). Apoi, coace blatul, stivuind straturile cu cremă de ciocolată, pe care o preferă untului. După aceea, sculptează prăjiturile în formele dorite, acoperindu-le cu un strat de zahăr topit. La final, le pictează cu diferiţi coloranţi alimentari pentru impact vizual, retuşând detaliile cu o mică pensulă.

„Mă pasionează aerografia (pictatul cu ajutorul unui jet de aer). Îmi vine ca o mănuşă, probabil, datorită experienţei mele cu tatuajele”, afirmă Ben.

Selecţie de Tudoriţa ALBU după: www.incredibilia.ro; www.archive.org; bbc.com; smithsonianmag.com; www.flowmagazine.com

Diaspora

Ajutorul de șomaj pentru cetățenii migranți

Dorin DUȘCIAC

Cele câteva luni de pandemie de COVID-19 nu vor trece fără urmări importante și efecte neașteptate în foarte multe domenii ale vieții curente. Acest lucru se referă, bineînțeles, și la fenomenul migrației. Am evocat acest subiect și în articolele precedente, atunci când ne-am referit la faptul că autoritățile Republicii Moldova vor fi nevoite în lunile următoare să gestioneze problema migrației într-un mod cu totul inedit, neobișnuit față de tot ce s-a întâmplat până în prezent.

Conform unor estimări oficiale sau mai puțin oficiale, numărul migranților moldoveni care s-au reîntors în perioada pandemiei în Republica Moldova este de ordinul câtorva sute de mii de persoane. De exemplu, misiunea de la Chișinău a Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM) a vehiculat cifra de aproximativ 150 de mii de persoane reîntoarse în Republica Moldova în ultimele trei luni, în contextul pandemiei de COVID-19. O bună parte dintre cei reveniți în țara de origine sunt persoane active, încadrate în mod obișnuit în câmpul muncii, care odată cu plecarea din țara de destinație și-au pierdut locul de muncă și odată cu el – cea mai importantă sursă a veniturilor de care dispuneau înainte de începerea pandemiei. Deși nu dispunem de date statistice în acest sens, este lesne de presupus că majoritatea migranților reveniți sunt persoane care se aflau în străinătate în baza pașaportului moldovenesc biometric, care îndeplineau munci precare și care nu dețin cetățenia vreunui stat membru al Uniunii Europene. Deși s-au vehiculat anumite date (1 septembrie 2020, 31 decembrie 2020, etc.) de către anumiți responsabili la nivel european, nimeni nu poate să știe exact în ce moment vor fi ridicate restricțiile de circulație pentru persoanele care nu dețin cetățenia unei țări europene. Astfel, ceea ce inițial părea a fi o soluție mai degrabă potrivită pentru basarabenii cu pașapoarte biometrice care au decis să aștepte „să treacă furtuna" la ei acasă – s-ar putea să se transforme într-o capcană, acești oameni fiind în imposibilitatea de a se reîntoarce la muncă în afară în decursul următoarelor luni.

Cum sunt întâmpinați acești oameni acasă, în Republica Moldova, adică în țara pe care au fost nevoiți să o părăsească în căutarea unui trai decent? Trecem cu vederea în acest articol aspectul legat de obligativitatea procurării poliței de asigurare medicală – subiectul respectiv a fost discutat și în alte rânduri, și ne vom referi la el și cu alte ocazii. Vom vorbi aici în schimb la o altă problemă care este tot atât de neașteptată, dar cu efecte probabil și mai dureroase asupra migranților reveniți. Vorba e, că mulți dintre migranții reveniți nu vor putea obține în urma unui simplu demers statutul de șomer și prin urmare nu vor putea primi alocațiile și celelalte beneficii aferente. Astfel, conform unei explicații date de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova (nr. 10/827 din 08.02.2019): *„persoanele care desfășoară o activitate de antreprenoriat (persoane înregistrate în calitate de asociat sau administrator) nu pot fi înregistrate cu statut de șomer, deoarece activitatea pe care o practică este asimilată activității desfășurate în cadrul unui loc de muncă".* Aceste prevederi se referă și la persoanele care și-au deschis o întreprindere individuală. Mai mult, respectiva circulară din februarie 2019 se aplică în mod nedisociat asupra tuturor persoanelor care au mai păstrat deschise pe numele lor societăți comerciale, chiar dacă aceste societăți nu desfășoară nicio activitate și chiar dacă acestea prezintă declarații de activitate cu zerouri la fiecare dintre rubricile venitului comercial, rulajului etc. Așadar, dacă ați mai păstrat pe numele Dvs. vreo întreprindere individuală sau vreun SRL care nu mai are nicio activitate și niciun venit de ani buni de zile – atunci nu veți putea fi înregistrat în calitate de șomer în Republica Moldova.

Acest lucru explică, probabil, „performanțele" Republicii Moldova la capitolul unui număr relativ scăzut al șomerilor oficial înregistrați. Acum devine mai clar faptul, că în foarte multe cazuri cetățenilor le este refuzat pur și simplu accesul la statutul de șomer și la ajutorul de șomaj, pe motivul statutului de antreprenor. O contradicție în termeni, dificilă de argumentat: de ce oare un antreprenor ar fi lipsit de dreptul la alocații și ajutor de stat în perioada în care întreprinderea sa nu desfășoară nicio activitate economică? Este cu atât mai straniu ca lucrurile să funcționeze anume în acest mod, în condițiile în care în ultimii ani Republica Moldova transpune în mod oficial acqui-ul comunitar, în virtutea implementării Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană. Ei bine, în statele membre ale UE antreprenorii nu sunt în niciun caz lipsiți de alocații în caz de pierdere a veniturilor. În Franța, de exemplu, Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă (Pole Emploi – fr.) oferă persoanelor cu statut de auto-antreprenor (echivalentul întreprinderilor individuale de la noi) un supliment de venituri în primii ani de activitate, atunci când afacerea încă nu aduce venituri suficiente pentru un nivel de trai decent. O optică diametral opusă acelei pe care o aplică autoritățile noastre!

Paris, Franța

Drumeție în Ținutul Pietrei

Mircea MITROFAN

În sudul României, în partea nordică a Munteniei, aproape de granița județelor Prahova și Buzău, veți descoperi un Ținut al Pietrei. Este o zonă cu numeroase bijuterii istorice și peisaje, cu un deosebit relief stâncos. Ținutul Pietrei se află la o distanță de 95 de kilometri de București, între Vârf și Fântânele, două localități care fac parte din comuna Năeni din județul Buzău.

În centrul satului Vârf vedem primul indicator care ne anunța că până la *Chilia lui Ambrozie* sunt 2,5 kilometri. Am mers prin sat, apoi pe drumuri de țară, am admirat peisaje superbe. La picioarele noastre au apărut pâlcuri de mentă sălbatică, salvie, stejărel, alior, coada-calului și bălușcă, numită și steaua de grădină a Bethleemului. După ce am traversat o zonă plină cu arbuști de merișor, am ajuns în fața unei stânci impresionante, aflată pe *Dealul Piatra Șoimului*. Înainte de a ne apropia de uriașa stâncă, am dat peste o cruce albă care avea următorul mesaj: *„În amintirea pustnicului Ambrozie".* Această stâncă mi-a adus aminte de Mănăstirea Basarabov din Bulgaria și de Mănăstirea rupestră de la Orheiul Vechi din Moldova. Stânca în care este săpată *Chilia lui Ambrozie* este situată în apropiere de *Dealul Istrița* (750 metri altitudine). Am înaintat cu dificultate pe poteca îngustă până am ajuns la baza stâncii. Am urcat pe o scară de fier unul după altul până am ajuns în micuța chilie a lui Ambrozie, având două încăperi și o mică terasă cu vederi spectaculoase. În cele două încăperi erau multe icoane, câteva candele, cruciulițe, cărți de rugăciuni și un tablou cu momentul răstignirii lui Isus. Pereții chiliei erau scrijeliți, cu tot felul de însemnări lăsate de vizitatori. Am ieșit din chilie și ne-am așezat pe treptele de piatră, admirând superba panoramă.

În imensa poiană din fața stâncii am făcut picnicul. Toată lumea s-a așezat pe pătură și am savurat un prânz tradițional, cu slană, brânză, ceapă, ouă poșate și pâine de casă. Ulterior, am făcut cale-ntoarsă, tot pe același traseu, spre satul Vârf. Ne-am întâlnit cu câțiva căluți care pășteau în voie, apoi ne-am oprit cu toții la prima casă. La poartă a ieșit un bătrân, cu un toiag într-o mână și cu un ceaun în cealaltă mână. Ne-a anunțat că azi noapte vaca i-a fătat un vițel. Cu spatele gârbovit și cu mersul greoi, moșul ne-a adunat grămăjoară în mijlocul străzii și a început să ne povestească despre pustnicul Ambrozie, dar și despre greutățile vieții de la țară: *„Toată lumea se ducea, toți copiii se duceau la Ambrozie și stăteau de vorbă. El venea și în sat să vorbească cu lumea. Venea și la poarta mea, stăteam de vorbă. Vă doresc sănătate și doamne ajută. Să ajungeți bătrâni ca mine, măi băieți. Dacă erați mai aproape și stăteați o săptămână, am șase sape".* Am izbucnit cu toții în râs și ne-am continuat plimbarea prin sat cu zâmbetul pe buze.

După ce ne-am tras sufletul, am continuat drumeția spre dealul cel mai înalt din sat, numit *Dealul Colarea (600 metri altitudine)*, acolo unde se afla *Biserica dintr-o piatră*. Purtând hramul *Duminica Floriilor*, Biserica dintr-o piatră a fost construită în întregime din calcar cochilifer extras din cariera din apropiere, inclusiv catapeteasma este sculptată în piatră, strana e făcută din piatră și gardul ce înconjoară lăcașul. Lângă biserică se afla capela și câteva puncte de belvedere spre Bărăgan și spre crestele munților.

La doi pași de *Biserica dintr-o piatră* se află *Necropola Tracică Năeni*, câteva morminte sculptate în piatră în urmă cu 2600 de ani (500-600 î.e.n.), fiind înhumați tracii care locuiau în zonă. În urma cercetărilor din anul 1980, arheologii Muzeului Național de Istorie și Muzeului Județean Buzău au descoperit în morminte câteva obiecte: vase din lut, sabie achinaches persană și oseminte. În vasele de lut s-au găsit melci, acesta fiind un obicei al tracilor din zonă folosit la înhumare. Numărul melcilor indică rangul în societate a celui decedat. În mormântul de mici dimensiuni a fost descoperit un vas cu cenușă rezultată în urma incinerării unui trac. Plăcile din piatră aflate pe aceste morminte tracice au fost duse la Muzeul Județean de Istorie Buzău, precum și celelalte obiecte.

După aproximativ un kilometru de mers pe jos de la *Biserica dintr-o piatră*, am ajuns la *Tabăra de sculptură Năeni*, situată pe *Dealul Tigorea*. Sculpturile din această tabără au fost realizate începând cu anul 1986 de copii din Slobozia, Buzău și Chișinău sub îndrumarea profesorului sculptor Manole Gabriel. În anul 1997 lucrările au fost întrerupte și sunt continuate abia în 2009 de elevii de la Liceul de Artă din Buzău. Fiecare sculptură spune o poveste, reprezintă un simbol sau înfățișează o pagină de istorie: lupul dacic, capul lui Burebista, stema Moldovei, ciobănașul cu fluierul, o clopotniță și multe altele.

Lângă *Tabăra de Sculptură Năeni* se află *Satul Dacic*, iar locuitorii acestuia trăiesc ca pe vremea lui Burebista.

Povestea vinului

VINUL FESTIV – O PROBLEMĂ CU MAI MULTE SOLUȚII

Somelier
Ștefan TERIȘ

Când vine vorba despre ocaziile festive, preocupările pentru a crea întregul ambient cât mai perfect devin, adesea, de-a dreptul stresante. Și cum, în cele mai multe situații, ocaziile festive sunt marcate de câte o masă, problema alegerii unui cadou potrivit este suplimentată de cea a alegerii meniului, cu preparatele și cu băuturile care să fie în armonie cu evenimentul. Aici intervine vinul, nu doar în calitatea sa de cea mai nobilă băutură, ci și în cea de cel mai elegant mijloc de comunicare.

În primul rând, trebuie să definim ce înseamnă ocazia festivă. Prin această sintagmă înțelegem orice prilej prin care dorim să marcăm în memoria participanților un anumit moment important din viața noastră sau a cuiva apropiat. O naștere, o cununie, o admitere la facultate, o pensionare, înființarea unei companii, o aniversare, lansarea unui produs – iată numai câteva exemple de ocazii festive. Sau, așa cum va fi acum, în Noaptea de Sânziene, din 23/24 iunie, o mare sărbătoare din vechime.

În general, ocaziile festive sunt ușor de identificat, ele fiind prin definiție, prilejuri de bucurie intensă. Problema este ce vin alegem pentru a le întipări cât mai bine în memoria celor cu care le împărtășim.

Spumantele, explozia de bucurie

Dintre toate tipurile de vin, spumantele au cea mai mare vocație de a-și susține titlul de vin festiv. La debușonarea sticlei, spumantul iese năvalnic și continuă să își etaleze caracterul impetuos și în flută, unde jucăușele bule perlează într-un inefabil spectacol al bucuriei. Aceleași note sprintene se mențin și în gustul sprințar, ușor acidulat. Indiferent că sunt champagne, cremant, cava, sau pur și simplu spumante, aceste nobile băuturi și-au construit o carieră de vin festiv. Șparte de prova navelor lansate la apă, sabrate de somelieri în momente unice, sau servite pur și simplu la o masă elegant concepută, alături de preparate rare cum sunt caviarul, scoicile Saint Jaques, sau foie gras, spumantele sunt cu siguranță vinurile care nu pot fi uitate. Mai ales dacă, în anumite situații, sunt folosite acele spumante cu foiță de aur alimentar care joacă în flută, răscolită de perlajul specific, spre bucuria ochiului.

Vinurile liniștite, felicitări cu rafinament

Vinurile liniștite, deși nu au exuberanța spumantelor, au în schimb o mult mai complexă capacitate de a purta un mesaj anume. Desigur, când sunt alese corespunzător. Fie că sunt albe, rose, sau roșii, fie că au, sau nu, o etichetă personalizată, ele reprezintă cel mai elegant vehicul de comunicare. De exemplu, la lansarea unui brand care sugerează forța, vom alege un vin puternic, cât mai corpolent și mai complex, cum sunt cupajele de tip bordolez. La un eveniment prin excelență feminin, cum ar fi o prezentare de modă, vom apela la Chardonnay. Unui eveniment din viața unui tânăr, îi vom asocia un rose, vioi și plin de prospețime. La celebrarea unui jubileu, vom alege un vin cu o vârstă, pe cât posibil, egală cu cea a subiectului sărbătorii. Dacă dorim să subliniem un caracter diafan, delicat, alegem un Pinot Noir.

Vinuri speciale, pentru ocazii speciale

Nu în ultimul rând, în ocaziile festive pot fi folosite vinurile speciale, cum sunt cele licoroase, de tip oxidativ, fortifiate. Un vin vechi de Porto, cele maderizate, sau un ice-wine, pot fi savurate, întregind un moment unic, reprezentând încoronarea cu succes a unei suite de activități.

Scrisoarea lunii

Revista Natura, pâinea noastră cu maia

Dr. conf. univ. Lidia KULIKOVSKI

Ecosistemul nostru natural se află într-un echilibru foarte fin, deci foarte fragil. Fiecare ființă are nișa ei, funcțiunea ei, care contribuie la binele tuturor.

Cam în acest fel poate fi descrisă și revista NATURA, facem acum această comparație, pentru că de 30 de ani e pentru binele tuturor... în lumea naturală fiecare specie (dar și umană) vrea să supraviețuiască și ia de la celelalte ce are nevoie, în acest proces nimeni nu ține cont de celălalt, colapsul major este împiedicat de mecanismele de protecție. O ultimă frână o pune propria genetică.

Care sunt mecanismele de protecție a revistei NATURA? Totuși a supraviețuit 30 de ani glorioși... Care este genetica revistei NATURA?

A supraviețuit pentru că are un colegiu de redacție de excepție.

Subiecte interesante de viață, de supraviețuire, concursuri, campanii, premiile Naturii, Revista presei, rubrici: „Ca la carte”, „Pastila amară” (Ionel Căpiță), „Vetre strămoșești” (Anatol Eremia), „Medicina naturistă”, „Casa și familia” (Paraschiva Reniță), „Antologia Naturii”, „Deocamdată enigme” (Tudorița Albu), „Ce nume purtăm” (Maria Cosniceanu); jocuri educative, mobilizare tineri, păsări, râuri, păduri, ape, lucruri curioase. Subiecte diverse: Fortificarea educației ecologice, Natură și cultură, istorie, sfaturi practice…

Editorialele lui Alecu Reniță, care hrănește oarecum genele echipei, dar și suscită interesul cititorului asupra conținutului revistei – toate foarte umane și copleșitoare: nevoia de speranță, învierea iubirii, bunătății și căldurii umane, Fereastra prin care se vede viitorul, Dăruiește, Basarabia mea...

Bucățile literare ale lui Aurelian Silvestru, Claudia Partole, Ionel Căpiță..., articolele lui Eugen Statnic, Silviei Strătilă, Liliei Curchi.

E o revistă cu oameni profesioniști și, ce-mi place, sunt buni documentariști și dacă scriu despre un fenomen, aniversare, subiect se pregătesc foarte responsabil. Revista NATURA e mai mult decât o revistă, e o entitate vie, care-și menține un ritm vivant, prin conținutul educațional. E mai mult decât o școală! E o platformă informațională care trece de funcția de a informa, revista implică, implicând experimentează, apoi împuternicește și, într-un final, conectează oamenii în jurul Naturii, dar și le educă dragostea față de mediul sănătos. Cu îndemnul apropiați-vă de natura-mamă.

Această publicație constituie un punct nodal, poate cel mai subtil de educație pentru cultură, tradiții, patriotism și a dragostei de trecutul și viitorul nostru, cu îndemnul „Moldova are azi chipul și asemănarea noastră”.

Când iei în mâini Revista NATURA, știi din start că are o magazie burdușită cu de toate – de la probleme ecologie la lucruri necesare zi de zi: sfaturi, lecții, recomandări, exemple, orientare, cultură, bancuri, poezie, atenționare, știință pe înțelesul tuturor.

Natura e pâinea noastră cu Maia, adică, cea de toate zilele!

De Ziua Mediului, oamenii au oferit naturii timp și spațiu

Timp de două zile, pe 5 și 6 iunie 2020, sute de oameni din diferite colțuri ale Moldovei au mers virtual la țară să vadă cum se țes covorașele tradiționale și se cultivă produse eco, au participat la ateliere tematice și au învățat să confecționeze obiecte din plastic reciclat, să coacă pâine din făină integrală, au interacționat cu experți în protecția mediului, au participat la un iarmaroc al producătorilor locali, la concursuri, concerte și dezbateri pe teme ecologice. De toate astea și multe alte activități inedite au avut parte participanții la cea de-a cincea ediție a Festivalului Ziua Mediului, organizat în acest an exclusiv în mediul online.

„E timpul pentru biodiversitate! E timpul pentru Natură!” Este sloganul prin care organizatorii Festivalului și-au propus în acest an să sărbătorească natura și să informeze participanții despre necesitatea și metodele de protecție a mediului. Este și sloganul spotului lansat de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, cu asistența PNUD în contextul Zilei Mediului, marcată anual pe data de 5 iunie. Spotul vine cu îndemnul de a prețui și proteja biodiversitatea pământului și de a conviețui în bună înțelegere, cu natura, până nu-i prea târziu.

Chiar dacă în acest an toate manifestările publice au trecut pe online din cauza pandemiei, Festivalul Ziua Mediului s-a bucurat de aceeași popularitate ca și în anii precedenți și a fost urmărit de sute de persoane pe pagina de Facebook a evenimentului. Organizat pentru toate vârstele, Festivalul a fost deschis de muzica tobelor și a instrumentelor tradiționale de la Art Lab. În ritmul muzicii, participanții au fost „teleportați” în câteva localități rurale, unde au avut posibilitatea să cunoască meșteri populari, agricultori prietenoși cu mediul, oameni care folosesc energia solară acasă și care au remediu pentru terenurile degradate.

De asemenea, evenimentul a găzduit un șir de ateliere, în cadrul cărora toți cei interesați au putut vedea cum se coace pâinea din făină integrală și fără drojdii, cum se confecționează jucăriile în spiritul Waldorf, cum se amenajează un popas în mod ecologic și cum se fac cumpărături cu utilizarea minimă a plasticului.

Utilul îmbinat cu plăcutul, așa au caracterizat unii participanți Festivalul din acest an. Și asta pentru că au avut posibilitate să interacționeze cu mai mulți specialiști și să afle din prima sursă despre inițiativele ecologice din Moldova, de unde pot fi cumpărate cele mai bune și sănătoase semințe din Moldova, unde

găsesc un deshidrator de fructe și cum îl pot valorifica, cum putem ajuta albinele să supraviețuiască chiar dacă locuim la bloc. Lecțiile publice desfășurate pe parcursul evenimentului le-au oferit informații și despre ceea ce trebuie să facem când vedem vegetația incendiată, cum putem proteja scutul pământului, adică stratul de ozon și ce trebuie să știm despre o mașină electrică în condițiile Moldovei.

Participanții au mai mers în laborator ca să verifice calitatea apei din Izvorul Tamarei din Chișinău și s-au documentat cu privire la calitatea aerului și cât de mult s-a redus poluarea mediului odată cu declanșarea pandemiei, au aflat prin ce sunt deosebite insectele și cum putem avea grijă de puii căzuți din cuib. De succes s-a bucurat și iarmarocul, la care și-au vândut marfa producătorii recomandați de comunitatea ecologică din Moldova.

Muzica și voia bună au fost prezente pe tot parcursul evenimentului, care a culminat cu un recital de muzică clasică susținut de Marcel Lazăr și un concert live cu participarea lui DJ Gonzo, cunoscut de publicul de la Chișinău de la edițiile precedente ale Festivalului.

Ziua Mediului se desfășoară la Chișinău din anul 2016, de comunitatea ecologică, la inițiativa PNUD. Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic a organizat Ziua Mediului, cu sprijinul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, al Organizației Mondiale a Sănătății, Programului de Granturi Mici PNUD-GEF, Green City Lab, Platformei Naționale a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic, al partenerilor guvernamentali și neguvernamentali.

Delia MORARU

CE NUME PURTĂM

Dr. Maria COSNICEANU

BIVOL

Numele *Bivol* provine dintr-o poreclă ce are la bază numele animalului *bivol*, vită cornută asemănătoare cu boul, cu păr negru sau cenușiu întunecat, cu greabănul înalt și lung, cu coarne mari, inelate, întoarse spre spate. Au existat mai multe specii de bivoli. Unele din ele au fost domesticite și se cresc în sudul Europei, nordul Africii, sud-estul Asiei și la Caucaz, unde bivolii sunt folosiți ca animale de muncă și de lapte. Probabil că au existat și în unele regiuni ale României, de vreme ce în lexiconul românesc există nu numai cuvintele *bivol* și *bivoliță*, ci și *bivolar*, în pronunție populară *biholar* „păzitor al unei cirezi de bivoli.

Atestările documentare, foarte puține, denotă faptul că numele *Bivol* a apărut în Moldova, în secolul al XVIII-lea. La 1724 este atestat Ștefan *Bivol* din Pojorăni, țin. Lăpușna. La 1732 este atestat Ștefan *Bivol*, răzeș de Suruceni (SDL, 161, 170). La 1774, în țin. Cârligătura este atestat Ionaș *biholar* (RM, I,. 476), iar în țin. Orhei-Lăpușna un Ioniță *Bivol* în satul Cojușna (RM, II, 431). La 1807 este atestat documentar Constantin Bivol, postelnicel (SDO, 433).

Printre deputații din Sfatul Țării au fost Constantin Bivol din comuna Costești, jud. Chișinău și Nicolae Bivol din Ialoveni.

Azi, în republică, numele *Bivol* este purtat de 4469 de persoane, majoritatea fiind din fostul ținut, apoi județul Lăpușna.

COREȚCHI

Numele *Corețchi* provine de la numele unei zeițe din mitologia greacă, numită *Kore*, care are la bază cuvântul comun grecesc *kore* cu sensul „fată, fecioară”. Amplificat cu sufixul slav *-schi, -țchi*, ce indică descendența, dar și originea locală, specific în primul rând pentru limba polonă, a apărut numele *Coreschi, Corețchi* cu sensul *feciorul Korei*. *Corețchi* este un nume polonez, menționat în documentele moldovenești între anii 1617-1621 și de Miron Costin, în care se spune că *Samoil Coreschi* (*Corețchi*), cneaz, ginerele lui Eremia Movilă și cumnat lui Alexandru Movilă, vine cu oaste leșească în Moldova.

Numele *Corețchi* a pătruns în onomasticul moldovenesc, pe parcursul anilor fiind frecvent atestat în documentele Orheiului.

Azi, în republică, cu numele *Corețchi* sunt înscrise 777 de persoane, cu formele incorecte *Corețchii* – 109 persoane și *Corițchi* – 12 persoane.

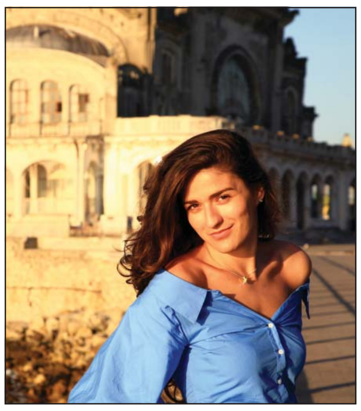
RĂILEANU

Numele *Raileanu*, cu varianta *Răileanu*, are la bază cuvântul turcesc *raya* (pluralul mai vechi fiind *raiele*, iar mai nou – *raiale*), cu sensul „supus”. *Raia* se numea cetatea, împreună cu ținutul din jurul ei, de pe teritoriul țărilor românești, ocupată și administrată de autoritățile militare turcești. *Raielele* erau puncte strategice și centre comerciale. În Țara Românească erau: Brăila, Giurgiu și Turnul Măgurele; în Moldova: Cetatea Albă, Ismailul, Chilia, Reni, Tighina, Soroca și Hotinul (Scriban). Persoanele care locuiau sau proveneau din aceste *raiele* se numeau *raieleni*, pronunțat și *raileni, răileni*. Forma de singular *railean* și *răilean* a devenit nume de familie – *Raileanu, Răileanu*. În documentele moldovenești și cele basarabene numele nu este atestat.

Azi, în republică, este înregistrat cu o frecvență foarte mare: *Raileanu* purtat de 1659 de persoane, *Răileanu* – 2200 de persoane, *Railean* – 6217 persoane și *Răilean* – 278 de persoane.

Colegiul redacțional:
Alecu Reniță (redactor-șef),
Lilia Curchi (redactor-șef coordonator),
Paraschiva Mămăligă (secretar),
Petru Pascaru (designer), Ionel Căpiță,
Dinu Rusu, Gheorghe Budeanu, Vlad Pohilă,
Aurelian Silvestru, Sorenela Reniță, Silvia Ursul,
Sânziana Pop (săptămânalul „Formula AS”),
Cristian Lascu („National Geographic” România), Mihai Ogrinji („România Pitorească”), Eugen Statnic (Germania),
Dan Hazaparu (FDDR),
Elena Scobioală, Ioana Bobână.

NATURA
Orice articol publicat în revista „NATURA” reflectă punctul de vedere al semnatarului și poate să nu coincidă cu cel al redacției.
Adresa redacției: str. S. Lazo, nr.13, or. Chișinău, 2004, Moldova
tel./fax: 23-71-49
E-mail: natura@natura.md
Pagina WEB: http//www.natura.md
Facebook.com/Natura.md
Tipar: Editura „Universul”
Tiraj: 5100 ex. Comanda: 509

Orașul ochi și...urechi

Piața primăriei din Sibiu

Text și foto: Sorenela RENIȚĂ

Unele zile sunt demne de „Alice în Țara Minunilor”. Când povestea se-ncheie, însă, nu știu voi ce faceți, dar eu mă bucur seara de o plimbare lungă pe jos, ca să-mi mai „aerisesc” gândurile. Astăzi e una din acele zile. Prin urmare, înainte de a ieși, fiindcă s-a încălzit destul de mult afară, mă afund în debara, în căutarea unor sandale cu talpă joasă. Pe furiș, examinez și „colecția” de pantofi pe toc. Deși îmi plac, în ultimii ani îi port tot mai rar și mai rar. Îmi dau seama că iar s-a așezat praful pe ei, așa că-i scot repede la o întâlnire cu peria de curățare și alți amici de-ai ei. Nu prea mă atașez de obiecte vestimentare sau de încălțăminte decât dacă au o vreo întâmplare în spate. Din una în alta, mă trezesc, până la urmă, încălțând o... veche amintire – o pereche de pantofi înalți de un albastru pătrunzător, care îmi poartă pașii înapoi în spațiu și timp.

…mai exact, pe strada pietonală Nicolae Bălcescu, unde are loc, în 2012, într-o vacanță, cu câteva luni înaintea absolvirii de liceu, ceva ce așteptam demult – primul meu rendez-vous veritabil cu Sibiul. Fără tocuri. Pe acelea avea să le găsesc, accidental, în una dintre vitrinele magazinelor de aici, dar n-avea să le cumpăr de la bun început, ci să revin la câteva ore mai târziu. De aceea, mi s-a întipărit în memorie drept unica dată în care m-am întors după un lucru. Istoria cu încălțările a continuat, într-un fel, și-n Marea Britanie. La bal, mi-a sărit încheietoarea principală de la rochie, așa că am tras o fugă până la cămin, pentru a o coase repede. Și, fiindcă bătea miezul nopții când am terminat procedura, ca o Cenușăreasă, doar că-n direcție inversă, alergam cu pantofii într-o mână și cu trena de satin în cealaltă, înapoi, la festivitate. Nici nu mai zic că și picura afară.

Să nu ne abatem, totuși, de la subiectul central, căci simt ațintite asupra noastră privirile intense și profund întrebătoare ale căsuțelor-detectiv… Pe străzile „jucăușe” ale Sibiului, n-o să rămâi niciodată singur. Chiar dacă ai fi doar tu și nimeni altcineva în jur, tot se vor găsi niște ochi (lucarne lenticulare) care să te (supra)vegheze. Numai câți sunt în Piața Mare! E și firesc, de fapt, atunci când ai atâtea minunate clădiri-prietene de „păzit”, printre care și cele ale Palatului Brukenthal (considerat cel mai vechi muzeu din România și un deosebit monument arhitectural în stil baroc), primăriei, bisericii romano-catolice „Sfânta Treime”, Casei Albastre, Casei Haller, Casei Hecht ș.a. Dar câți sunt în Piața Mică! E și firesc, de fapt, atunci când ai de „străjuit” legendarul și frumosul Pod al Minciunilor („podul culcat”, primul de fontă din Țară). El e „auzul” orașului și ar fi recomandabil să nu-i încerci răbdarea, că nu tolerează brașoavele. Conform uneia dintre legendele ce-l înconjoară, dacă-l provoci, totuși, cu un neadevăr, se va zgudui din toate încheieturile, apoi, se va „prăbuși”, aducând personajul „vinovat” cu picioarele pe pământ, la propriu. Mai mult în glumă decât în serios, la norocul meu, cred mi s-ar rupe tocurile acolo chiar și tăcând. Așadar, această cândva (2007) capitală europeană a culturii e și ochi, dar și…urechi. Poartă, apropo, cercei cu flori.

M-am luat un pic cu vorba, fiindcă îmi place să discut cu voi, dar să nu credeți c-am uitat de Turnul Sfatului (face legătura dintre Piața Mare și cea Mică printr-un gang), acest martor al …secolelor. Atenție la scara în spirală de pe traseu, să nu vă ia o ușoară amețeală până sus! Dacă ați trecut, totuși, de acest hop, și fascinantul mecanism al ceasului nu v-a prins în acele sale prea mult timp, panorama ce se deschide la destinație s-ar putea să vă modifice ritmul cardiac. Într-un sens bun, să sperăm. Înainte de a te apropia de geamuri și datorită contrastului de lumini interior-exterior, ai impresia că cele patru ferestre (deși cam încețoșate) înrămează, într-un fel, orașul.

Sibiu. Centrul istoric. În depărtare se văd Munții Făgăraș

Turnul Sfatului din Sibiu

Sibiul s-a învrednicit de prestigiosul titlu „capitală culturală a Europei”

Turnul bisericii evanghelice (peste 70 de metri) sare în prim-plan. Încet-încet, începi să vezi dincolo de el, privind Sibiul ochi în ochi și descoperindu-i adevăratul colorit. Cel mai adesea (conform și principiilor opticii), distanțându-ne, reușim să percepem tabloul mai bine și, posibil, dintr-o altă perspectivă. În situația noastră, locul în care suntem, de asemenea, ne ajută. Piesele de puzzle adunate pe parcursul promenadei se unesc. Ni se confirmă cât de fain e structurat orașul. De aici, observăm cum caldarâmul parcă ar curge ca niște „pâraie”, „râuri” sau, din când în când, formează chiar și „lacuri”. Cum căsuțele zâmbesc, din toate nuanțele, arcadele, porțile și obloanele lor, căci au reușit să treacă nedespărțite prin greutățile și bucuriile vremurilor, rămânând, în continuare, împreună. S-au fortificat. Cum, din punctul în care facem fotografiile (fereastra sudică și cea estică), țiglele ceramice ale acoperișurilor parcă ne-ar întinde o invitație tentantă către noi altitudini. Ele „țes” un covor cărămiziu înspre mândrii munți Făgăraș. Mă-ntreb cum, oare, să țes și eu un articol care să se ridice, măcar un pic, la înălțimea celor admirate și trăite? Îmi întâlnesc ochii în reflexia din geam. Imaginea Sibiului se „pierde” pe fundal(ul anilor), dar se oglindește, mai departe, în ei. Poate că acolo e răspunsul…

P.S. Niciun adevăr (sau picior) n-a avut de suferit în urma acestui articol.

Bijuterii arhitecturale ale Sibiului

Orașul în care zâmbesc căsuțele

ISSN 1857-2677 00620
9 771857 267700